

Hoofdstuk 1 Introduction:

Wolf legt de nadruk op veranderingen intern en extern, verbanden en invloeden. Geschiedenis wordt niet gezien als een rechtlijnig iets, je moet naar de samenleving in zijn eigenheid kijken maar ook naar de banden die dat land heeft met anderen.

VB: Burgeroorlog in Amerika, was een oorlog tussen Noord en Zuid, als het zuiden had gewonnen had het misschien onafhankelijkheidsoorlog geheten. Disciplines moeten samenwerking in de politieke economie, als het te versplinterd heb je geen oog meer voor andere disciplines. Hij wil aansluiting bij de politieke economie.

marxian tradition = meer een analyse van de productiewijze, terwijl de

marxist = eigenlijk de politieke traditie die uit het marxisme is voortgekomen, communisme in de Sovjet Unie, China en Cuba bijvoorbeeld. Wolf benadrukt dit verschil vanwege de koude oorlog, hij probeert zich op deze manier te distantiëren. Hij wil niet vergeleken worden met de politieke uitwassen hiervan..

Wolf legt de nadruk op op de relaties, zoals marx dat deed, hij gaat voortdurend uit van connecties. Mensen construeren hun culturen dmv interactie, dit is dus dynamisch. Er is geen sprake van reïficatie.

Reïficatie = manier manier van analyseren in schema's, concepten die je op een gegeven moment als dingen gaat zien. Deze concepten zijn homogeen, ze zijn aanwijsbaar, het is iets statisch. Om iets aan te geven over een geheel, gebruik je een gedeelte van het geheel – dit kan een heel verkeerd beeld van de wereld geven.

VB van Nazi's: Nazi's denken zo en zo. Nazi's zouden het liefst oorlog maken. (Een nazi kan iets doen) Wolf zegt er niet zoiets als de natie.

Alle concepten overlappen, in elke stroming heb je verschillen zitten je kunt het niet zien als geheel. Wolf zegt dat je hier voor op moet passen.

Wolf zet zich af tegen het feit dat de krachten van politiek, economie en ideologie niet mee wordt genomen als sociale relaties worden bekeken. Sinds sociale relaties gezien worden als relaties tussen individuen, wordt interactie tussen individuen gezien als de primaire oorzaak van het sociale leven. Daarbij wordt in de sociologie orde altijd tegenover wanorde geplaatst, terwijl de een niet zonder de ander kan, orde wordt zo een soort ideologie.

Hij zet zich ook af tegen het feit dat sociologie los wordt gezien van de politiek en de economie.

Wolf wil zich aansluiten bij de zogenaamde **klassieke politieke economie**. De klassieke politieke economie is omvattender, zij denken niet in hokjes. In de politieke economie bekijk je verschillende fenomenen vanuit verschillende invalshoeken. Nu is alles opgedeeld in politicologie, sociologie en economie. We zien de wereld als delen, en verliezen het geheel uit het oog en we kunnen daardoor geen goede verklaringen vinden. Er vindt vertroebeling plaats voor gemeenschappelijke waarden omdat er enkel wordt gekeken naar het individu.

Volgens Wolf gaat een deel van de geschiedschrijving uit van een rechtlijnige historische ontwikkeling, hij vindt dit misleidend. Wij hebben een soort geschiedenis geleerd, die ons leert dat er een entiteit is wat het Westen heet en dat men over het Westen kan denken als een gemeenschap onafhankelijk van en tegenoverstaand tegen andere gemeenschappen en civilisaties. Met deze historische, rechtlijnige ontwikkeling bedoelt hij dat men de geschiedenis over laat komen alsof alles vanzelfsprekend in elkaar is overgelopen. Van de oude Grieken tot ons huidige bestaan. Het is misleidend, omdat het de geschiedenis vormt tot een moralistisch succesverhaal. Als geschiedenis een voorloper is tot een groot moreel doel, zijn de tussenliggers, de voorgangers, alleen een opzet en geen gebeuren van sociaal en cultureel proces in hun eigen tijd en plaats.

De opkomst van de sociale wetenschappen in het Westen werd mede ingegeven door ambivalentie of zelfs een negatieve houding ten opzichte van veranderingen in Europa die wij nu als 'modernisering' zouden bestempelen. De toepassing van sociale wetenschappelijke theorieën op het niet-Westen daarentegen werd mede ingegeven door een sterk vooruitgangsgeloof in de positieve gevolgen van het proces van 'modernisering'. Je ziet cultuur als een rem of als kracht op ontwikkeling. Positieve gevolgen zouden zijn dat het niet-westen ook onze normen&waarden over zou nemen en ook zou ontwikkelen op dezelfde manier als wij dat doen. In het westen wilde men orde handhaven etc, terwijl in het niet-westen juist revoluties nodig waren om die "modernisering" voor elkaar te krijgen: dat is het ambivalente eraan. In de jaren 50 toen de niet westerse studies op kwamen, ontwikkelingsstudie, na de dekolonisatie, toen was de constatering dat sommige landen rijk waren en sommige arm, de tweedeling werd duidelijk gezien en dat komt omdat sommige landen meer ontwikkeld zijn dan andere. Deze landen hebben een achterstand opgelopen, en hoe

komt dat en hoe halen ze dat in. Er zijn blokkades in de landen waardoor ze zich niet kunnen ontwikkelen. Zoek de blokkades op verwijder ze en de landen zullen zich ontwikkelen.

Moderniseringstheorie = Het kwam op in de jaren 50, 60, vooral vanuit de VS. Het was een vooruitgangsgeloof: landen zouden zich moeten toewerken naar het Amerikaanse model (democratische, seculiere, pluralistische maatschappij) Het werd gebruikt om een oordeel te vellen over een maatschappij: lof voor de landen die al voldeden, en kritiek voor de landen die het nog moesten bereiken. Het had veel te maken met de spanningen tussen communisme versus kapitalisme.

Kritiek op de moderniseringstheorie:

- De geschiedenis van de VS werd verheerlijkt en de andere landen/gemeenschappen moesten hun geschiedenis 'laten vallen'.
- Door het verdelen van de wereld in modern, in overgang en traditioneel, werden de mogelijkheden om effectieve, begripelijke relaties op te bouwen geblokkeerd.

Lessen van Marx die Wolf wil toepassen:

- 1) We kunnen de huidige wereld niet begrijpen zonder de groei van de markt te traceren, zonder de opkomst van de ontwikkeling van het kapitalisme te bestuderen.
- 2) We moeten ook een theorie hebben over die groei en de ontwikkeling ervan.
- 3) De geschiedenis en de theorie moeten we toepassen op bepaalde samenlevingen: kijken hoe processen de levens van de lokale bevolking beïnvloeden. Je kunt de gemeenschappen dus niet los zien van hun materiële context.

Development of Underdevelopment van Andre Gunder Frank: Beiden staan niet los van elkaar, juist omdat je ontwikkeling hebt krijg je ook onderontwikkeling. Door de opkomst van het kapitalisme ontstonden er satellieten die afhankelijk werden van de metropolissen. Door al het surplus van de satellieten te gebruiken om de groei van de metropolissen te bevorderen, zorgde het kapitalisme ervoor dat de satellieten steeds minder ontwikkeld raakten. Onderontwikkeling in de satellieten was daarom niet een op zichzelf staand iets, maar de uitkomst van de relatie tussen satelliet en metropolis.

World system benadering van Immanuel Wallerstein: Bedrijven ontmoeten elkaar om hun producten uit te wisselen met hoop op winst. De winsten zijn ontstaan door eerste producenten (proletariërs) en worden toegewezen door legale sancties van kapitalisten (bourgeois). De groei van de markt en de resultaten van de wereldwijde arbeidsverdeling produceert een basis onderscheid tussen de 'core' (de metropolis) en de 'periferie' (de satelliet). In de 'core' worden goederen geproduceerd door voornamelijk 'vrije arbeiders', in de 'periferie' worden de goederen meestal geproduceerd door vaste, afgesproken, gespecialiseerde arbeiders. In de 'core' groeide het aantal 'vrije arbeiders', door de hoge populatie en de vele competitie, waardoor ze zich aanpaste aan het marktdiscipline, terwijl in de 'periferie' de lage populatie hielp bij het groeien van samenwerking in de arbeid. Het proletariaat maakt de winst, de bourgeoisie neemt het af. Dit ziet hij ook in het groot: Europa neemt af onontwikkelde landen: Hij ziet de hele wereld als één markt. Gunder kijkt naar ontwikkeling en onderontwikkeling: Wallerstein kijkt naar geld.

Wolf mist twee punten aan de ontwikkelingsvisies van Frank en Wallerstein:

- 1) weinig aandacht naar interne processen, enkel op wereldschaal, daardoor veronderstelling van homogeniteit buiten Europa
- 2) sowieso krijgen zij onmiddellijk het stempel "onderontwikkeld". Volgens Wolf moet de ontwikkeling buiten Europa bestudeerd worden, er moet worden gekeken naar de geschiedenis van de onderontwikkelde landen. En ook de relaties tussen het westen en niet-westen moeten ook bestudeerd worden: vooral de nadruk op de productiewijze ipv op de circulatie van handel.

Hoofdstuk 2 The world in 1400

"wide-ranging linkages among populations before the European expansion were outcomes of identifiable material processes" voorbeelden van processen:

- (a) **"the rise of empires, which drew toward themselves the surpluses produced by varied and manifold groups"** het Ottomaanse rijk: zij begon met het expansiegedrag. Waar zij kwamen maakten zij de mens slaaf: je zat automatisch in hun systeem, of je werd Ottomaans. Er was al een grote Islamitische wereld, dus ze bekeerden mensen niet enkel tot de Islam, maar je moest de Ottomaanse macht accepteren. Ze gingen naar Noord-Afrika, Spanje en omliggend gebied. Het punt is dat zij uit die landen ook winst gingen halen: dat maakt dit voorbeeld een goed voorbeeld van bovenstaande proces. Zie voor uitgebreid verslag p34/35

- (b) (b) **“the growth of long-distance trade, which everywhere connected zones of supply with centers of concentrated demand, and which opened up specialized roles for the peoples who sat astride the routes of commerce”** De nomaden die langs de karavaanhandelroute leefden, wierpen zich op als beschermers en begeleiders van de handelaren: dit is een voorbeeld van de “people who sat astride”
- (c) (c) **“Empire building and trade, in turn, created extensive grids [=netwerken] of communication, which bound together different populations under the aegis of dominant religious or political ideologies”**. De lange-afstandshandel creëerde netwerken van commerciële relaties en zorgden ervoor dat de pastoralisten alliantie aangingen. Bovendien was de religieuze elite van de *ulama* te vinden in de gehele islamitische wereld, die verschillende regio's linkte aan elkaar als leiders en interpreteerders van de islamitische wet en geloof.. De strategische centra waren in handen van politieke-militaire elites: vaak samengesteld met de slaven-soldaten van een “paramount sultan”, die belasting heften en de leiding had in tijden van conflicten tussen leden van regionale elite. Zie p37, onderaan. Het gaat dus over islamitische netwerken.

ecologisch perspectief = De ecologische factoren, de omgeving, bepaalde voor een groot deel wat er mogelijk was wat betreft handelsvoering, producten verbouwen. Ook leidde de omgeving vaak tot het stichten van centrale besturen.

VB In Europa tussen 800 en 1000 weinig landbouw: het was zwaar bebost. Wel was er de zee, wat leidde tot havens. In Peru is er heel duidelijk een verschil tussen hoe het land in elkaar zit en wat er allemaal op bepaalde plekken verbouwd wordt: aan de kust katoen, ze verzamelden daar ook poep van zeevogels als mest, aan de bergvoet maïs en ze hielden er lama, in de highlands aardappels: dit gebeurde wel op hele specifieke plekken. Op de zogenaamde “favourite oasis”. In de jungle verbouwen ze nog coca bladeren, honing, veren en hout: alles wat je in het bos kunt vinden. De hydraulische systemen waren erg belangrijk voor de landbouw: het is de basis. Bijvoorbeeld China had een goed irrigatie systeem. Niet overal was water makkelijk te krijgen.

Centrifugal = beweging vanuit het centrum naar ‘buiten’ middelpunt verliezend. (nomaden)

centripetal = beweging naar een centrum toe, middelpunt zoekend. (landbouwers)

De landbouwers zijn veel meer naar binnen gericht: economisch vanwege hun gewas bijvoorbeeld. Ook hun sociale leven is veel meer centripetaal: zij moeten het redden met de mensen die er zijn. Bij nomaden is dat anders: economisch gezien zijn ze niet gebonden aan een plek, en ook wat betreft sociale relaties zijn ze veel meer naar buiten gericht: ze hebben hun contacten overal. Uiteindelijk clasht dit dus.

Nomaden waren altijd bezig om vanuit centra's naar buiten te gaan. Deze groepen hadden wel degelijk met elkaar te maken, de boeren hadden de nomaden nodig om de producten uit andere gebieden te krijgen en andersom. Hier zat een dynamiek in. Soms was de ene groep sterker en dan weer de ander.

Rol die nomaden in de karavaanhandel speelden:

De nomaden trokken de wereld over en zorgden er zo voor dat de gewassen etc. van het ene land naar het ander land gebracht werd. Op deze manier kwamen landbouwkundige regio's in contact met elkaar door routes van handel en verkeer. Toen anderen ook via deze routes handel gingen drijven, stonden de nomaden op strategische plekken om de handelaars te overvallen wanneer die langskwamen. De nomaden vroegen tribuut aan de andere in ruil voor een veilige overgang. Deze **‘protection rents’** zorgden voor een lucratief inkomen voor de nomaden.

Verschillen tussen lokale handel en handel over lange afstand:

Bij **lokale handel** werden er goederen voor dagelijks gebruik verhandeld langs de dorpjes en stadjes in een bepaalde regio. Lokale producten waren essentiële producten: voedsel, kort houdbaar.

Bij **lange afstand handel** werden kostbare voorwerpen verhandeld, geproduceerd voor de elite en verhandeld om hun dominerende economische of politieke positie te ondersteunen. Voornamelijk luxegoederen.

VB van goederen:

Turkije – handel vanuit Turkije (het Ottomaanse Rijk) werd gekoppeld met Venetië, Genua, Florence en een gedeelte langs De Zwarte Zee. Veel van deze handelswaar was smokkelwaar.

Noord en West-Afrika dreven handel met elkaar, voornamelijk goud. Ook handelden ze met het Oosten, hier brachten ze slaven heen en op deze route werden ook kleren, ivoor, peper en kola noten verhandeld voor paarden, koper, glaswerk, leer, textiel etc.

Oost-Afrika, Bantu-sprekende populaties trokken in twee verschillende richtingen: de eerste oostwaarts, waarbij ze de graanproductie, veehouderij en ijzerwerken meebrachten. De tweede trok zuidwaarts, waarbij ze heel lang stenen gereedschap gebruikte bij het verbouwen van hun gewassen etc.

Deze Bantu kwamen in aanraking met Aziatische handelaren, die veel handelsstations hadden in Oost-Afrika. Ze verhandelden slaven, ivoor, ijzer, neushoorns, amber en luipaard huiden naar India en verder.

Tax farming = een indirecte vorm van belasting, in de koloniale tijd en daarvoor was dat een belangrijke manier om belasting te innen. De recht om dit te innen werd verkocht of verhuurd, het geen wat opgehaald werd, hiervan moest een deel weer van afgestaan worden aan de staat. Dat levert altijd minder op voor de staat, het gezag van de staat kan hierdoor ook ondermijnd worden, want de staat kan het zelf niet ophalen. De taxfarmers worden op een gegeven moment zo machtig dat ze opstaan tegen de machthebbers. De engelse deden het veel en de Nederlanders in Nederlands Indië.

Wolf stelt dat er sprake is van relaties tussen nomaden en landbouwers, tussen het platteland en steden. Nomaden waren afhankelijk van de boeren die het land bezaten. Hierdoor werden er oorlogen gevoerd tussen de nomaden en de boeren. Er bestonden verschillende kwartieren in de steden met verschillende etnische groepen erin. Die groepen stonden weer in contact met groepen op het platteland. Ze onderhielden commerciële relaties en de regio's die gevormd worden, worden vertegenwoordigd door de elite. Die brengen het Moslim geloof met elkaar in verbinding.

Twee voorbeelden van verschillende manieren waarop groeperingen met elkaar contact hadden:

- **Horizontale solidariteit** – geografisch gezien leek er een scherp verschil tussen stad en platteland te zijn, maar de 'societies of muslim north africa' overbrugde deze gaten door banden horizontale solidariteit. Steden werden niet neergezet als autonome entiteiten, maar elke etnische of religieuze groep had zijn eigen aandeel in de 'countryside' dorpen, het vormde dus eigenlijk een sterke sociale eenheid.
- **Protection Rent** – Nomaden gaven hun bescherming aan de karavaan in ruil voor tribuut.

Irrigatie politiek kan van betekenis zijn. Irrigatie heeft een overkoepelend systeem nodig, de staat om het water te beheren en eerlijk te verdelen. Je hebt een centralistisch apparaat nodig om de irrigatie te beheersen, voor een eerlijke verdeling. Dit zorgt voor een andere sociale structuur, dan wanneer er sprake is van een decentralistisch apparaat. Ecologie in zijn geheel is een factor die invloed kan hebben op de politiek.

VB In China waren de waterwerken erg van belang. Er waren twee hydraulische basis systemen: kanalen en irrigatie om water naar de velden te geleiden en grote dammen en sluizen om de gesettelde gebieden te beschermen tegen overstromingen. Deze twee werden gecomplementeerd door de ontwikkeling van transportkanalen die het mogelijk maakten om graan over grote afstanden te vervoeren. De eerste grote waterwerken werden gebouwd toen de politieke domeinen sterk met elkaar gingen concurreren.

Er waren verschillende vormen waarop rijken expandeerden. Twee vormen India en China:

China: China had een gecentraliseerd systeem. China breidde uit dmv een homogene hydraulische kern. De slash-and-burn cultivators werden verbannen naar de bergen. De meerwaarde of surplus werd afgedragen aan de centrale staat die het weer in de hydraulische werken investeerde. Zowel op economisch als politiek niveau werd China een sterkere staat hierdoor.

India: Itt China was India een meer open en gedecentraliseerd systeem. Arbeiders konden flexibel in het arbeidsproces ingezet worden. De geproduceerde meerwaarde werd afgedragen aan de lokale *raja*; de leider die voortkomt uit de dominante kaste. Die dominante kaste stond niet vast. De landarbeiders droegen huur af (over het land) aan de *raja* als een groep. Er waren 3 verschillende vormen van renet afdragen: Bij de eerste vorm draagt iedereen evenveel rente af, bij de tweede vorm is de hoogte afhankelijk van de status van de familie en bij de derde is de hoogte afhankelijk van de hoeveelheid land. De arbeiders werden in hun levensonderhoud voorzien door de *rajas*, dit onderscheidde hen van de onaanraakbaren. Wanneer gecentraliseerde staten ontstonden werd de macht van de *raja* gebruikt om te investeren in bv irrigatie en mijnbouw al kwam dat weinig voor. Meestal gebeurde het dat het geld in hogere kringen bleef steken. Omdat het kastensysteem ritueel was vastgelegd had iedereen daar sneller vrede me. Daardoor was de basis arbeidsverdeling heel sterk.

Je kan het Europese feodale systeem zien als een combinatie van China en India. Als je kijkt naar de landeigenaren wordt dit duidelijk: In China was het land van de keizer, in India van de *raja* en in Europa deels van de staat en deels van de landheren.

Wolf laat zien dat sommige sociale relaties die de Europeanen aantreffen in buiten-Europese samenlevingen niet moeten worden beschouwd als 'traditionele' relaties die het resultaat waren van

eeuwigdurende onveranderlijkheid, maar veelal de 'tijdelijke' neerslag vormen van een flexibel systeem van sociale veranderingen.

VB van de dynamische processen 'binnen een cultuur' zijn de Raja's in India. Een raja is de leider van een 'willekeurig' gebied die door de daar dominerende kaste naar voren wordt gebracht. Zijn macht echter was gelimiteerd. Door de macht te gebruiken die hij had, was hij de in staat om de kasten te manipuleren. Zo kon hij mensen uit kasten lichten en in andere kasten 'stoppen'. Zo was expansie van territoriale macht mogelijk. Dat laat duidelijk de dynamiek zien, of met andere woorden: de ontwikkeling, zien. Toen de Engelsen kwamen, waren zij degenen die de tradities 'bevroren', voor die tijd waren de tradities heel dynamisch.

Wolf legt er de nadruk op dat de Europeanen niet in een wereld stapten die uitsluitend bestond uit geïsoleerde statische samenlevingsvormen.

VB De zijde route. Langs deze route waren nomaden actief, zij overvielen vaak handelskaravanen. Uiteindelijk sloten de Nomaden daar pacts met de handelskaravanen, Wolf noemt dat de "Protection Rent". Dit is al een uitwisseling tussen meerdere culturen, gezien de handelaren vaak van ver kwamen. Hierdoor wordt er een afhankelijkheid opgebouwd tussen de internationale handelaren en de lokale bevolking/nomaden. Deze pact komt ten goede van de internationale handel die actief is langs de Zijde Route, gezien zij nu, door het maken van het reizen. Dit stimuleert op zijn beurt weer de handelaren die van ver komen om meer te handelen. afspraken/pacten met de lokale bevolking/nomaden, zekerheid verkregen over de veiligheid van het reizen. Dit stimuleert op zijn beurt weer de handelaren die van ver komen om meer te handelen.

Je zou kunnen zeggen dat er drie noties bestaan over de buiten-Europese wereld voordat de Europese expansie aan het eind van de 15^e eeuw op gang kwam: deze zijn onjuist:

- (1) de niet-Westerse wereld was statisch; de niet-westerse wereld bestond niet uit statische onveranderlijke samenleving maar er waren constante processen aan de gang waarin samenlevingen expansie en inkrimping ondergingen. Vb ottomaanse rijk, inca's. Kaste: door verandering in de productie wijze konden kaste hoger of lager komen. Als kaste kon je dus opklimmen of dalen, dat was niet statisch
- (2) de niet-Westerse wereld bestond slechts uit kleinschalige, geïsoleerde samenlevingen; samenlevingen stonden in verbinding met elkaar door onder andere handel (zijderoute, nomaden en dorpen in noord Afrika) en door expansie (ottomaanse rijk, inca's, waren goed georganiseerde rijken.
- (3) de niet-Westerse wereld werd overheerst door chaos en wanorde; er bestonden al lang zeer complexe 'staten' zoals China, India, Inca's,... (zie vorige vragen voor meer uitleg)

Hoofdstuk 3 Modes of Production

Wolf stelt '**labour is always social**':

Mensen passen zich aan, aan de natuur en vormen de natuur naar eigen gebruik dmv arbeid. Het arbeidsproces is de algemene conditie voor de wisselwerking tussen mens en natuur. Het is het als maar voortdurend voorwaarde van het voortbestaan van de mens. Arbeid is altijd sociaal, want het is altijd gemobiliseerd en gedelegeerd door sociale meerderheid.

Marx maakt een verschil tussen werk en arbeid. Werk representeert de activiteit van individuen, alleen of in de groep. Maar arbeid en het arbeidsproces was voor hem a sociaal fenomeen, overgedragen door mensen gebonden aan elkaar in een samenleving. Als men op een gegeven moment over arbeid in z'n geheel kan praten, dan kan men beginnen te visualiseren hoe een georganiseerde samenleving het arbeidsproces stimuleert en hun producten verdeelt.

De arbeider is nooit een individu als Robinson Crusoe, maar het is altijd iemand die in contact staat met anderen, als verwantschap, feodale boer, slaaf of betaalde arbeider./

In zijn p.w. benadering gaat Marx uit van 2 axioma's:

1. de relatie van de mens tot de natuur en de relatie van de mens tot mens, dwz dat de mens altijd in een sociaal verband opereert. Het individu staat dus niet op zichzelf maar in relatie tot de natuur en tot de samenleving. Met arbeid wordt natuur hervormd maar dat is arbeid van een individu als onderdeel van een sociale structuur. Weliswaar zitten al deze georganiseerde verbanden anders in elkaar. Werk is het verbruiken van energie, dat kan individueel, maar arbeid en arbeidsprocessen gebeuren in sociaal verband.
2. In de tweede plaats, arbeid is een sociaal fenomeen dat algemeen kwantificeerbaar is door de productieprijis te vergelijken met de hoeveelheid arbeid die er in zit.

Er zitten dus 2 aspecten in:

arbeid is een specifieke vorm van werk in een bepaalde productieverhouding –bvb arbeider, horige, slaaf- en het is een activiteit die sociale waarde heeft, dus sociaal meetbaar en in kosten kwantificeerbaar. Wat de mens doet als hij/zij werkt is bovendien niet alleen iets veroveren op de natuur maar ook de eigen productierelaties constant bevestigen: met arbeid worden de sociale relaties gereproduceerd. Die reproductie heeft ook betrekking op de ideologie van de gemeenschap (zie laatste regel voor tussenkopje op p 75).

Verschil tussen productiewijze en maatschappij:

Productiewijze – een specifiek, historisch voorkomende set van relaties waardoor arbeid wordt georganiseerd, verkregen vanuit de natuur d.m.v. gereedschap, vaardigheden, organisatie en kennis. Het belang van productiewijzen, is dat het strategisch inzicht geeft in de aanwending van sociale arbeid in georganiseerde gemeenschappen. Zij hoeven niet op elkaar te volgen, zoals anderen wel een beweren. De productiewijze benadering mag niet leiden naar compartimentalisering van alle samenlevingen in een drietal soorten, want de samenleving is geen automatische neerslag van de productiewijze, het is de basis waarop een samenleving zich ontwikkelt, het beperkt en oriënteert.

Maatschappij: ontstaat vanuit echte of geïmporteerde interacties tussen mensen. Productiewijze: probeert meer de politiek-economische relaties die daar onderliggen en interactie beperken, openbaar te maken.

Wolf onderscheidt een aantal productie wijze hieronder de productie wijze en hun kenmerken en verschillen:

kapitalistische productie wijze, deze vorm kwam in beeld toen de heersende klasse het zich kon veroorloven om arbeid te kopen. Zolang mensen zelfvoorzienend kunnen zijn is er geen rede hen om hun arbeid te verkopen aan anderen. Daarom moeten de heersende klasse over de gereedschappen beschikken en de toegang hiertoe verlenen op eigen condities. De mensen die deze gereedschappen nodig hebben zijn nu gedwongen om naar de heersende klasse toe te komen om te onderhandelen over toegang. Als ontvangst krijgen zij hun deel wat hen weer toelaat om zich te kunnen onderhouden. Degene die de gereedschappen bezitten, bezitten ook de productie wat hieruit voortvloeit bij het gebruik er van. De surplus die de arbeider veroorzaakt blijft in de handen van de kapitalist. Degene die het produceren (werken met de gereedschap voor loon) moeten het later weer terug kopen. Zo blijft het kapitaal in een en dezelfde handen.

Er zijn 2 manieren om de winst te vergroten,

* loon zo laag mogelijk houden,

* de surplus vergroten, maar de lonen niet, dit kan door moderne technologieën en reorganisatie.

Samengevat:

- 1. de kapitalist heeft controle over de productie middelen**
- 2. arbeiders zijn de toegang hiertoe geweigerd**
- 3. maximalisering van de surplus door de arbeiders met de productie middelen van de kapitalist**
Alleen als hier sprake van is is er sprake van kapitaal-

tributaire productie wijze, Veel staten in de 14e eeuw waren gebaseerd op het onttrekken van surplus van de primaire produceerders door politieke of militaire heersers. De primaire produceerders krijgen toegang tot de gereedschappen, het land, daarvoor betalen zij met een tribuut. De directe arbeider blijft bezitter van de gereedschappen en de nodige wijze van arbeid om zichzelf te kunnen verzorgen. Dat het land van de lordship is en hem een tribuut betaald wordt geeft een directe relatie aan met hem, de arbeider is niet vrij. Er zijn twee manieren van deze macht: 1. een sterk geconcentreerde macht in de handen van de heersende elite aan de top. 2. macht wat vooral zit bij de lokale overlords (hierbij is de top fragiel en zwak) De macht is het stabielst als de heersende elite als zij strategische elementen in het productie proces in handen hebben (waterworks) en strategisch elementen om te kunnen overheersen (leger of militaire capaciteit) De heersers kunnend dan hun tributen halen zonder hulp van lokale heersers. Dit systeem is afhankelijk van de organisatie van de macht in particuliere staten, het is afhankelijk van het feit of de staat zwak of sterke banden heeft met andere staten. Een deel van de surplus in het tributaire systeem worden na geïnd te zijn verhandeld of het circuleert (long distance trade)

verwantschaps-geordende productie wijze. Kinship kan operate op twee niveaus:

familie of de verwantschapsgroep en op

politiek niveau.

De verwantschaps-geordende productie wijze regelt de politieke macht, gebaseerd op het management van consensus onder de clusters van participanten. De banden van de kinship regelt de hoeveelheid arbeid dat gemobiliseerd kan worden voor collectieve (gemeenschappelijke) doeleinden

Surplus in drie productiewijzen (Wolf hfdst. 3)

	Kapital. prod.w.	Tributaire. prod.w.	Verwantschaps prod.w.
1. Wie produceren het?	<i>arbeiders</i>	<i>boeren/ horigen</i>	<i>families</i>
2. Wie eigenen het zich toe?	<i>kapitalisten</i>	<i>heren/elite</i>	<i>'hoofden'</i>
3. Vorm van toeëigening?	<i>ruil op markt</i>	<i>dwang</i>	<i>familie- verplichting</i>
4. Vorm van het surplus?	<i>meerwaarde</i>	<i>natura/geld</i>	<i>natura</i>
5. Kansen voor accumulatie?	<i>noodzaak</i>	<i>beperkt</i>	<i>zeer beperkt</i>

Als de productie middelen gemonopoliseerd worden door een holder of wealth, dan is de gewone mens gedwongen om zijn/haar arbeid te verkopen om aan de productie middelen te komen. Het geen wat de arbeider dan produceert blijft in het bezit van de holder of wealth, de arbeider krijgt loon voor zijn werk, maar het geen geproduceerd is altijd groter dan het loon wat hij krijgt. De surplus koopt de arbeider weer van de holder of wealth en zo blijft het kapitaal bij de holder of wealth. Om de surplus te vergroten zal de holder of wealth moeten investeren in technologieën om de productie wijzen efficiënter te maken zodat er meer geproduceerd wordt, in dezelfde tijd als dat de arbeider werkt. 1. de kapitalist heeft controle over de productie middelen 2. arbeiders zijn de toegang hiertoe geweigerd, toegang wordt verkregen in vorm van loonarbeid 3. maximalisering van de surplus door het werk van de arbeiders met de productie middelen van de kapitalist Alleen als hier sprake van is er sprake van kapitaal. Zo wordt volgens Wolf rijkdom kapitaal.

Kapitaal heeft volgens wolf een tweedelig karakter:

Het kapitalisme heeft de mogelijkheid om intern te groeien en te vertakken, zodat het strategische kernpunt van relaties over de hele wereld bekend is en het heeft de mogelijkheid om te integreren in tijdelijke en schuivende relaties van symbiose en competitie met andere productiewijzen.

RC: Interne expansie door voortdurende accumulatie en extreme groei d.m.v. relaties met andere productiewijzen.

De enige die kans heeft op constante groei, is de kapitalistische productiewijze. De anderen stagneren telkens in hun groei en vallen vervolgens uit elkaar, dit herhaalt zich telkens. Er is een noodzakelijkheid tot accumulatie in het kapitalisme.

interne dynamiek van de kapitalistische productiewijze = Kapitalisme heeft mogelijkheid om zichzelf te reproduceren, door het klassenverschil tussen arbeiders die surplus produceren maar de kapitalisten die het in handen krijgen. Deze verdeling tussen surplusproducers en surplustakers houdt het kapitalisme intern in stand.

Ten tweede is het kapitalisme in staat tijdelijk samen te werken met en te concurreren met andere productiewijzen.

Wolf acht dat kapitalisme pas kapitalisme is als het 'capitalism in production' is. Er is pas kapitalisme als men gaat produceren voor de markt, als de winst in de groei van het productieproces wordt gestoken. Er is niet zoiets als commerciële handel of commerciële kapitalisme. Kapitalisme om kapitalisme te zijn moet het altijd commercieel zijn en gericht op winst.

De visie van Wolf verschilt op dit punt met dat van Frank en Wallerstein. De Europese handelaren kregen grotere onafhankelijkheid en privileges om te kunnen concurreren met het rijke midden oosten. De Europese handelaren profiteerde ook van lokale en technologische voordelen tegen over handelaren op andere continenten. Europa's nabijheid van de zee stimuleerde een vroege groei van vervoer over rivieren en oceaan. Dit leverde niet alleen lagere kosten op dan dat t over land ging, het stond ook een closer integratie

met lokale en translokale handel toe en het ontweek de hoge kosten van bescherming die gepaard ging met transcontinentale handel. De vergroting van de commerciële transacties strekkend over een bredere baan van transport, versnelde de omslag van geld tegen geld proces, dit stond herhaaldelijke winst toe. Frank en Wallerstein zien hierin het directe begin van het kapitalisme. De verandering van handels rijkdom naar kapitalistische bewustzijn is daarom enkel voorzien in het uitbreiden van de productie processen.

Surplus is geen winst omdat het weer wordt geïnvesteerd in groei en verbetering van de productiemiddelen, om weer meer surplus te creëren en winst wordt gebruikt om de gemakken van het leven te vergroten voor diegene die winst maakt.

Het belang van hegemonie en ideologische modellen voor een samenleving gebaseerd op de tributaire productiewijze:

Op pag. 82, kopje civilizations, schrijft Wolf dat er 'beschavingsterritoria' waren. Gebieden waar de ideologie centraal gezag door een elite mogelijk maakte. Het ideologische model, bijv. Confucianisme, benadrukt de grote sociale kloof tussen volk en elite en de bovennatuurlijke verbondenheid van de elite. De surplusnemers: hun hegemonie maakt onderdeel uit van het universum. Het is gebaseerd op een hiërarchische representatie van de kosmos. De heersers maken deel uit van een veronderstelde relatie tussen het godendom en de mensen: het mandaat van de hemel.

Hegemonie zorgt voor een ontwikkeling van ideologische modellen door een succesvol gecentraliseerde overheid. Vaak ontstaat er hegemonie door de bovennatuurlijke status van de heersers. Door deze bovennatuurlijke status werden de machtsverhoudingen gelegitimeerd, door ze te koppelen aan een religieus dogma. De mens wordt als ondergeschikt gezien aan de vorst/machthebbers. De bovennatuurlijke status wordt voor lief genomen, het (soms inhumane) beleid van de machthebbers wordt door deze ideologische modellen en religieuze dogma's gelegitimeerd. Het volk verzet zich hierdoor minder snel, waardoor de overheid meer macht heeft.

RC: De machtsverhoudingen zijn zo gevormd, voor een groot deel, doordat dit door beide, elite en onderdrukten, als normale gang van zaken gezien wordt. Er is ook geen mogelijkheid voor de elite om constant druk te houden op de onderdrukten, om macht uit te oefenen. Daarom is het belangrijk dat de mensen de machtsverhoudingen zelf in zien.

Handelaren konden op 3 manieren aan surplus komen binnen de tributaire productiewijze:

1. **verkoop van tributaire surplus**, handelaren kopen voorraden surplus van overlords en state agencies. En leveren goederen er voor terug. En ze maken buit aan plunderingen en verkopen de resten.
2. **open ruil handel met primaire verzamelaars en produceerders**, goederen die goedkoop zijn voor handelaren en die waardevol zijn voor natives worden geruild voor goederen die weinig waarden voor de produceerders hebben maar voor veel geld te verkopen zijn op de verre markten. Op lange termijn worden de natives afhankelijk van deze handelaren die de touwtjes stevig in handen houden de handelaren versoepelen de ruile dmv. drank of tabak waardoor de produceerders verslaafd raakt aan de geveer, waardoor de donor gegarandeerd wordt dat de produceerder blijft produceren- commodity peonage... putting out systeem - het gaat om de productie van gespecialiseerde grondstoffen, door huishoudens die vervolgens hun product verkopen aan handelaren voor herverkoop. Geleidelijk breiden de handelaren hun controle over het arbeidsproces uit door voorschotten te geven op gereedschap of ruwe materialen. Daarvoor krijgen de handelaren het eindproduct.
3. **expand slavery**, het uitbreiden van slavernij die slavenarbeid speelden een wezenlijk aandeel in het leveren van arbeid in alle modes, Dit werd gedaan op plaatsen waar alles afhankelijk is van het optimaliseren van arbeid met zo min mogelijk tools en skills. Slaven werden geruild tegen goederen.

In al deze gevallen was volgens Wolf geen sprake van een kapitalistische relatie.

- 1) **Zij verhandelden het tributaire surplus van de leenheren en hoven en voorzagen die van luxe producten die ze van elders aanvoerden.**
- 2) **Ze kochten in bij boeren en ambachtlieden en verhandelden dat op verre markten.** Dat inkopen gebeurde dikwijls op basis ongelijkheid en vandaar ook unequal exchange. Dit houdt in dat handelaren goedkope producten aanbieden voor producten van de 'natives'. Deze producten konden de handelaren voor een relatief hogere prijs verkopen in andere, verre landen. Dit leidde ertoe dat de producenten, de 'natives', afhankelijk werden van de handelaren omdat ze uiteindelijk niet meer zonder de producten konden die ze van de handelaren kregen. Deze afhankelijkheid werd door de handelaren soms nog versterkt door het leveren van verslavende producten als tabac en alcohol. De geïntensifieerde die verdrong andere belangrijke economische activiteiten. Het surplus wordt in die ongelijkheid gegenereerd. Soms gaan ze al voorschotten betalen (peonage) of gaan ze direct bestellingen plaatsen voor de productie van goederen (putting-out). Dit laatste vooral is al een voorportaal van het kapitalisme maar het was de handelaar die de markt wilde voorzien van aangekochte producten en niet een

producent die zijn goederen op de markt moest verkopen om de winst te effectueren. Hij had de productiemiddelen nog niet in handen, zijn inkomen was nog gebaseerd op het drijven van handel.

- 3) Een derde manier is het **gebruik van slavenarbeid**. Slavenarbeid is dikwijls slechts een subsidiaire p.w. geweest die arbeid leverde in alle maatschappijvormen. In de 2de zin van de para net voor Kin-ordered staat waarom unequal trade eigenlijk niet samenging met een vrije markt en veelal gebruikt maakte van tributaire regimes.

Buiten - economisch mechanisme = sociale dwang, politieke dwang, religieuze dwang, militaire dwang. Economisch mechanisme – ruilhandel etc. Bij de toe-eigening van surplus in een tribuut-maatschappij wordt meestal gebruik gemaakt van militaire dwang, religieuze dwang etc. Iedere soort van dwang heeft voor een bepaald gedeelte van de s'leving effect, hierdoor betaalt toch iedereen in de s'leving tribuut.

Wolf maakt een onderscheid tussen de invloed van verwantschap in een situatie van schaarse hulpbronnen en die in een situatie van ryaal beschikbare hulpbronnen.

Kinship werkt op verschillende manieren, in twee soorten situaties:

- 1) In de situatie van de ryaal beschikbare hulpbronnen binden de kinshipbanden zich sterker door het geven-en-nemen van elke dag, waardoor de mensen die in de zelfde omgeving wonen aan elkaar gebonden zijn. *Food-collecting bands* transformeren de natuur niet, maar komen bij elkaar en zoeken menselijke behoeftes in de omgeving. Natuur = *object of labor*, niet het instrument. Conflictoplossing gebeurt door consensus en informele sancties.
- 2) In de situatie van de schaarse hulpbronnen is de band van kinship veel strakker en strenger, dicht op de schaarse hulpbronnen en zijn de definities van lidmaatschap van de kinship vele malen strenger. De natuur wordt productiemiddel, het transformeert. Relaties en regels staan beschreven. Huwelijk en relaties dienen als in- of uitsluiting van personen ten opzichte van de gemeenschap i.v.m. privileges.

De staat heeft een strategische rol in de oorsprong van de wijze en de instandhouding hiervan. Om de productiewijze in gang te zetten was het eerst belangrijk om de voorraad van geld voor geld veilig te stellen. Dit om te zetten in kapitaal en om een arbeidsklasse te creëren die zijn arbeid tegen geld aanbiedt. Op het moment dat dit voor elkaar is, is het de taak van de overheid om de eigendommen van de productie wijzen veilig te stellen en te garanderen. en de regimes van werk en arbeid discipline te steunen. De staat moet de infrastructuur van technische services (transport en communicatie) verzorgen, die nodig zijn voor de productie. Het is aan de staat om conflicten te bemiddelen tussen kapitalisten, en interesse tonen in de concurrentie, door diplomatie of eventueel oorlog.

Hoofdstuk 4 Europe, Prelude to Expansion

In 800 na Chr. was Europa een marginaal gebied, een periferie van het nabije Oosten. Het eens zo grootte romeinse rijk was gevallen, en geen andere zo effectieve gecentraliseerde macht had dit overgenomen. In plaats daarvan, nauw verbonden tribale samenleving claimde de rechten van het gevallen Romeinse rijk. Het centrum van het politieke en economische gravity was verplaatst naar het nieuwe Rome: Byzantium, en naar de Moslim leider.

De eeuwen na 800 veranderde Europa van een marginale grens van de oude wereld in het middelpunt van rijkdom en macht.

De Europese drang werd gestimuleerd door twee groepen in bondgenootschap:

* een groep van militair overlord gericht op het vergroten van hun tributaire domein

* een groep van handelaren die hoopte tributaire surplus om te zetten in geld en winst.

Politieke en Militaire samenwerking gaf de mogelijkheid tot het begin van territoriale staten, die veranderde van macht van autonome overlord tot alles overheersende regeerder. In het proces, verloor de tributaire aristocratie de mogelijkheid om onafhankelijke alliances aan te gaan met across state boundaries en schikte met het politieke centrum, in ruil voor politieke garantie van tributatie. Tegelijkertijd, verdubbelde de groei van de handel en dit zorgde voor de handel van tributaire surplus in strategie en prestige-voordeel handelsartikelen.

De sponsoring van de handel maakte het mogelijk dat het nieuwe politieke systeem hun toevoer van middelen vergroete. - uit de samenvatting- Rond 1300 zwakte de Europese groei af. Om voor oorlog en uitbreiding te betalen, voerde de militaire elite de surplusonttrekking op, waartegen de boeren natuurlijk in opstand kwamen. Dit is de **crisis van het feodalisme**. De oplossing hiervoor lag in het ontdekken van nieuwe grenzen. Hiervoor was een grotere intensiteit van oorlogvoering nodig. Nieuwe goederen werden in

de handelsnetwerken opgenomen. De mate waarin dit gebeurde, bleek te hoog voor de kleine handelsfirma's en/of-gildes. Er ontstonden dan ook grote overkoepelende organisaties, die zich richtten op zulke grootschalige expansie- en handelsoperaties en die het surplus-producerende volk hiervoor konden inzetten. **Kenmerk van deze organisaties was de hoge graad van concentratie van bevel.** De staten waarin die organisaties veel voorkwamen, kunnen worden gezien als coalities tussen de centraliserende regering en de handelsklasse.

In de loop van de negende eeuw kwamen er nieuwe concurrenten in de handel. Zij kwamen uit steden van Italië. **De meest belangrijke was Venetië en Amalfi.** Beide waren eerst maar kleine handelsposten in een handelsroute wat niet echt van belang was. De steden bestonden uit minder belangrijke handelaren (een persoon die goederen koopt en verkoopt aan consumenten of kleinhandelaar/detailhandelaar), maar door de geleidelijke verscherping van de commercie hadden deze steden hier voordeel aan.

Venetië concentreerde zich op ijzer, tin, naval winkels en slaven in ruil voor zijde, kruiden en ivoor. In de 10e eeuw kwamen hier Pisa en Genua bij als reactie op Moslim aanvallen op hun vissers boten. Ze sloegen succesvol terug.

Door het succes in de handel en oorlog, begonnen deze Italiaanse steden de handel om te buigen naar het westen. Hun landsgrens lag voornamelijk langs de zeehandel. Daarom waren zij in een positie om een van de belangrijkste voordelen van de macht van invloed van de Mediterraneanen eruit te halen. **Venetië werd de commerciële handlanger van Byzantium en absorbeerde het grootste gedeelte van de zeehandel.** De hoofdstrategie van de Iberische machthebbers was om buitenlandse bronnen op te eisen. Ook de Fransen en de Engelsen hadden zich dit doel voor ogen gesteld, en wel in de vorm van de Kruistochten. Degenen die daar het meest van profiteerden waren de Italiaanse havensteden. Zij breidden hun handel en financiën over een groot gebied uit.

Na 1000 nchr. groeide de surplus gestaag, als resultaat van intensivering en het vergroten van de opbrengst van het land. Dit ten noorden van de Alpen./Landbouw werd belangrijker, landheren werden machtiger. Het surplus wat ze krijgen uit groeiende landbouw gaan ze investeren in militaire zaken en daarmee hun macht nog meer uitbreiden. Het surplus groeide enorm, voornamelijk in de noordelijke alpen waar de introductie van mechanisme in combinatie met paarden dit enorm liet groeien. De dominante klasse kreeg hierdoor dus veel macht, ook liet het de militaire middelen groeien. Groei ook door innovaties: bijvoorbeeld verbetering van de ploeg: dit staat niet in Wolf, maar Maurits heeft dit moeten leren voor geschiedenis.

Op 3 manieren werd in Europa in de 12-15e eeuw politieke consolidatie onder een centraal koningschap bereikt:

- 1) **expand externally:** daar worden die kruistochten weer aangehaald door Wolf. Naar buiten toe treden, tegen vijandelijke machten en het surplus van deze veroverde vijanden in te nemen.
- 2) **Om grondstoffen te vinden,** zelf gewonnen of verkregen als buit, om te verkopen aan handelaren in ruil voor benodigde goederen of krediet.
- 3) **het vergroten van het koninklijke domein,** waardoor je niet hoeft te vertrouwen op tussenpersonen maar directe steun kan krijgen als koning zijnde.

Het kapitalisme werd het eerst ontwikkeld in Engeland. De Engelse aristocratie had zichzelf kapot gemaakt in burgeroorlogen, hierdoor was het mogelijk voor een nieuwe aristocratie zich te ontwikkelen. Deze aristocratie was meer gericht op commerciële mogelijkheden van van schaapswol, het verwerken tot wollen kleding en het overzee verhandelen hiervan. Vanwege de Reformatie kwamen de Nederlanden in botsing met het katholieke Spanje. Dit mondde uit in de Tachtigjarige Oorlog. De Nederlanden bleken financieel en militair toch de sterkere. Dit kwam voornamelijk doordat de Nederlanden tijdens de oorlog handel bleven drijven met de Baltten. Ook gingen ze handel drijven met Brazilië.

Uiteindelijk brokkelde Hollands glorie af, omdat de Nederlanden geen industriële ontwikkeling doormaakten. Hiervoor zijn verscheidene redenen te geven:

- 1) De scheepvaart bleef belangrijk en winstgevend
- 2) De opbrengsten uit de handel bleven hoger dan de investeringen in de textielindustrie
- 3) De landbouw was al kapitaal-intensief; de lonen waren hoog, dus was het niet noodzakelijk om werk in de industrie te zoeken
- 4) De ontwikkeling van Holland was meer gebaseerd op bekwaamheden en diensten dan op het bezit van een eigen voorraad goederen/grondstoffen
- 5) Toen er conflicten ontstonden tussen enkele stadstaten waren de Hollandse bondgenootschappen niet in staat een gemeenschappelijk beleid te voeren.

Frankrijk was het tehuis van het klassieke politieke feodalisme. Dit was een legale vorm van relaties tussen heren en vazallen om een vaste vestiging van gegradeerde relaties te bouwen waarbij de Koning aan de top staat. Deze koning kreeg steeds meer macht door zijn koninklijk domein in alle richtingen uit te breiden. Omdat de adel geen belasting hoefde te betalen had de Kroon maar beperkte financiële middelen. De koning probeerde dit probleem op te lossen door een eigen adel te creëren. Hiertoe verkocht hij ambten en adellijke status aan handelaren en ambtenaren. Ook de tax farmers kochten zo'n status en gingen hele hoge belastingen vragen. Dit systeem gaf de voorkeur aan kleinschalige productie van kleine boeren.

Verschillen tussen de Portugese en de Spaanse wijze van expansie, de Spaanse versus de Nederlandse en Nederlandse versus de Engelse:

De Nederlanders en de Engelse verschilden er in dat zij welwillend waren om de commerciële handel om te zetten in compleet instrument van politieke competitie. Ze waren onafhankelijk van anderen, er was geen koning van een ander land wat heerste over deze 2 landen. Ze gebruikte handel ipv dat handel deze landen gebruikte. **In Spanje en Portugal werd de handel voornamelijk gebruikt om de Kroon te verrijken.** Engeland en Nederland trachtte de concurrentie uit te schakelen door zo veel mogelijk goud en zilver uit Spanje en Portugal en hun bezittingen in Amerika te halen en dit te gebruiken om handel te organiseren en monopoliseren.

Hoofdstuk 5 Iberians in America

In de loop van de 16e eeuw kreeg de strijd om overheersing in Europa een wereldwijd karakter. Europese landen, als Spanje, Portugal, Engeland, Frankrijk en Nederland gingen op zoek naar nieuw land om hun macht uit te breiden. Hierbij veroverde de Spanjaarden en Portugezen als eerste een deel van de Nieuwe Wereld, Amerika. De surplus uit dit continent wat vooral bestond uit zilver en goud werd verscheept naar de thuislanden en dit diende als rijkdom voor de heersers daar, in dit geval de Kroon. Deze landen zorgden dus voor een grootdeel van de rijkdom in deze landen. Dit werd gebruikt om macht af te dwingen. Frankrijk, Engeland en Nederland volgde later en gebruikte de handel vanuit de Nieuwe Wereld en later Afrika om hun macht uit te breiden en rijkdom te verkrijgen.

Het grote sterven van Indianen in de 16e en 17e eeuw had de volgende oorzaken en gevolgen:

Het Grote Sterven trok via het Caribisch gebied het binnenland van Amerika in, vanwege de kolonisten die allerlei ziekten en bacteriën met zich mee brachten waar de bevolking niet immuun voor was.

De oorzaken voor het grote sterven van de Indianen:

- * Het meenemen van ziektes door de mensen die de landen hadden 'veroverd'. De oorspronkelijke inwoners waren niet immuun voor deze ziektes. Waterpokken en mazelen hadden invloed op grote gebieden. Ook zorgde malaria, wat waarschijnlijk meegenomen was door de Spaanse handelaren en de Italiaanse soldaten, voor veel doden.
- * Op de eilanden en de grensgebieden speelde de intensificatie van slavernij ook een hele grote rol.
- * Tijdens het laatste gedeelte van de 16e eeuw kwamen de Indianen van Bahia in een grote beweging, de Santidade. Hierbij stopten de mensen met het verbouwen van voedsel voor zichzelf, in de hoop dat God hen zou bevrijden van de slavernij en ervoor zou zorgen dat de Europeanen hun slaven zouden worden. Hierbij stierven ook heel veel mensen.
- * Het vervoeren van voedselvoorraden hing heel erg af van georganiseerde en intensieve systemen van landgebruik. Welke dislocatie van dit systeem dan ook, bedreigde de overlevingskansen van de overgebleven populatie. Wanneer deze systemen vernietigd werden, kon het beschikbare surplus niet naar de populatie in nood gebracht worden, waardoor er velen stierven. Dus door het verplaatsen van mensen werden systemen onderbemand en vielen uit elkaar.
- * Het aan de kant zetten van de regerende klasse zorgde voor nog minder controle op de systemen, waardoor ze dus niet meer konden worden opgebouwd.
- * Het grote sterven droeg bij aan de fragmentatie van bestaande samenlevingen. Het decimeerde de bestaande populatie.

Gevolg van de afbrokkeling van deze systemen was dat de politieke en ideologische rol van de heersende klassen, die gebaseerd was op die mechanismen, werd ondermijnd.

Grote oude gebieden met omvattende politieke verbanden van de **Inca's en de Azteken** vielen. De gesynchroniseerde ecologische verhoudingen tussen kust, hoogland, piedmont en puna werden verstoord. De Azteken en de Inca's kenden grootschalige handelssystemen, het catastrofale afnemen van de bevolking zorgde voor de versnippering van de kleine deelstaatjes. De grote gebieden omvattende politieke structuur van deze samenlevingen kon zo niet meer in stand worden gehouden. Door de introductie van Europese landbouw en mijnbouw werd de huidige agricultuur aan de kant gezet en kon men niet meer genoeg voedsel produceren. Hierdoor werden bevolking/gebieden steeds meer op zichzelf aangewezen en versnipperden.

Tijdens de zilverwinning werden verschillende vormen van arbeid tegelijkertijd ingezet. Het grootste deel van de indiaanse arbeiders waren **vrije dagarbeiders**; de middenmoot bestond uit **contractarbeiders** (mingas) en de rest waren arbeidsdienstplichtigen (mitayos). De **mita**, een vorm van verplichte rotatiearbeid, die al ten tijde van de Inca's bestond, werd onder de Spanjaarden in de mijnen doorgevoerd. Er waren zoveel mensen nodig in de zilvermijnen, het was zwaar werk, iedere bevolkingsgroep had een anders soort vorm van arbeid.

- a) **Mita draft; inlijven.** De Indianen kenden dit systeem uit de 'Inca-tijd' en het werd overgenomen door de Spanjaarden. Mannen moesten eens in de zoveel tijd verplicht een paar maanden werken voor de Spanjaarden. Dit werd elke gemeenschap opgelegd. De arbeiders zouden moeten worden betaald voor hun diensten. In de praktijk werkte dit niet altijd even goed. Ten eerste kostte het de Indianen veel tijd en energie. Ten tweede Dit waren er in sommige periodes niet genoeg mannen. Daarom moesten sommigen vaker werken dan in eerste instantie de bedoeling was en konden ze ook minder betaald krijgen. Als gevolg hiervan weigerden mannen terug te keren naar hun dorp om zo een tweede verplichte dienst te ontwijken. Hierdoor moesten de Spanjaarden ook gebruik maken van andere soorten arbeid. (blz. 136).
- b) **vrije arbeid;** Dit betekent dat een arbeider een stukje mijn krijgt, waarin hij kan werken. Hij moet dan wel een deel van de opbrengst afstaan aan de eigenaar. Voor een deel bestonden zij uit Indianen, die na de mita niet meer naar huis waren teruggekeerd. (blz 136)
- c) **contractarbeid;** Dit werd vooral toegepast in Mexico. De arbeiders bestonden uit Indianen, arme Spanjaarden en Afrikanen. Het werd uitgevoerd op basis van 'analogous sharecropping'. Dit betekende dat de eigenaar van de mijn een onafhankelijke mijnwerker (prospector) in dienst nam, deze kon voor zichzelf werken of ook weer anderen in dienst nemen. De eigenaar zorgde bijvoorbeeld voor dynamiet en de prospector zorgde dan voor het vervoer van de goederen en het licht. De eigenaar kreeg dan de helft van het gewonnen zilver. De andere helft ging naar de prospector, deze verkocht het vaak weer door aan bijvoorbeeld de eigenaar. (blz 137-138)
- d) **Slaven.** De echte gevaarlijke klusjes waren voor hen bestemd, voornamelijk het extraheren van zilver uit erts, een proces waarbij kwik gebruikt wordt. Deze groep bestond eerst vooral uit Indianen en later vooral uit Afrikanen. (blz138)
- e) **knechten;** weggelopen mensen die niet meer in mita dienst wouden werken.

De overheersing van een deel van Zuid Amerika heeft Spanje niet welvarende gemaakt, 4 elementen:

- a) Het word op de verkeerde manier gebruikt; Spanje was in die tijd verwickeld in allerlei oorlogen, zowel in Europa als daarbuiten (denk aan de tachtigjarige oorlog). Hier ging al het geld eigenlijk meteen naartoe. De kroon had bovendien al aardig wat schulden, waar 3/5 van het geld naartoe ging.
- b) Het leven werd duurder; Er was een schaarste op de markt wat voedsel betreft. Dit kwam doordat er veel werd geëxporteerd naar Amerika, maar ook op de thuishmarkt was de vraag groter geworden.
- c) Er was sprake van inflatie door alle toestroom van het zilver.
- ci) Overheid was alleen gericht op zilver, niet op andere exportproducten, die bijvoorbeeld van de landbouw afkomstig waren.

De nieuwe landbouweconomie moest behalve de mijnsteden ook de Spaanse steden, die de Spaanse controle versterkten, bevoorraden. De Kroon voerde een beleid dat deze bevoorrading steunde. Om te voorkomen dat de inkomende veroveraars enige directe controle over land zouden krijgen, wilde zij de vorming van een klasse van tribulaire heersers tegengaan. Hierom bood ze de inlandse Amerikanen tijdelijke overdrachten van het beheer van land aan. Deze staan bekend als de **encomienda**. **De encomenderos mochten wel arbeiders in dienst nemen, zolang ze zich maar bekeerden, maar ze hadden geen rechten over het land dat ze bewerkten. Dat behoorde toe aan de Kroon.**

Geleidelijk aan echter werden de mandaatgebieden vervangen door **hacienda's landgoederen die bewerkt werden door arbeiders die zich er op konden vestigen en direct afhankelijk waren van de grondbezitters**. Dit was omdat de productie via het encomienda systeem niet genoeg op leverden, er werd net genoeg geproduceerd voor zichzelf. Officieel kon een encomienda geen hacienda worden: encomienda toezeggingen waren koninklijke giften die geen rechten tot het land gaven, noch de encomendero toestemming gaven de arbeidsdiensten of tribuut te bepalen. **De hacienda daarentegen was juist gebaseerd op het legale bezit van het land, en op de bekwaamheid van de eigenaar om direct te onderhandelen over het arbeidscontract.** De meeste hacienda-werkers waren inlandse Amerikanen. Sommige hacienda's produceerden voor de mijnen, andere voor nabijgelegen stadjes. De groei van de hacienda's werd beperkt door de grootte van de effectieve vraag en door de moeilijkheden bij het

transporteren van de producten. Haciënda's waren niet erg winstgevend. De mijnen waren omgeven door haciënda's die op hun beurt weer omgeven waren door vestigingen van inlandse bevolkingsgroepen. De mijn eigenaren dwongen de haciënda eigenaren hen te voorzien van voedsel en ruwe materialen tegen lage prijzen.

De Indiase gemeenschappen in Latijns Amerika ondergingen een drastische verandering onder invloed van de Spaanse overheersing. Steden en mijnen werden omgeven door haciënda's, die op hun beurt weer omgeven waren door vestigingen van inlandse bevolkingsgroepen. Dit was geregeld door politieke economie wat daar heersend was, waarin elke lagere klasse surplus afstond aan de klasse erboven. De miners verkochten aan grote handelaren, die hoge prijzen vroegen voor Europese goederen. De mijn eigenaren vroegen in hun beurt aan haciënda's eigenaren voor lage prijzen voedsel en onbewerkte materialen. Zij dwongen de inlandse bevolking om voor een lage loon voor hen te werken. Deze communities kregen een organisatie vorm van de Spaanse staat. Dit werd gedaan om de macht te verkrijgen en om zeker te stellen dat de huidige jurisdictie verdeeld en geschieden werden.

De indianengemeenschappen hadden de laagste rang. **Uiteindelijk werden de oorspronkelijke staten na de Conquest vervangen door kleine tributaire adellijke landgoederen en lokale gemeenschappen.** De hogere indiaanse adel was veelal geïntegreerd in de Spaanse adel en had recht op het onttrekken van tribuut, grondbezit en pensioen, maar ze mocht geen machtsposities bekleden. De Spaanse heersers stichtten nieuwe gemeenschappen, die elk een legale identiteit kregen, een eigen administratieve raad en een kerkelijke identiteit. Ze kregen rechten over dorpslanden en voorraden, evenals verplichtingen tribuut te betalen.

Koninklijke ambtenaren, corregidores de indios, controleerden de indiaanse administratieve sector van deze gemeenschappen. Zij hadden een bevoorrechte positie en profiteerden van de administratieve ambten. Als zij hun posities bedreigd zagen, schoten ze ook hun inlandse gemeenschappen te hulp. Alleen de welgestelden konden hogere posities van religieuze en politieke autoriteit krijgen. **De civil-religious hiërarchieën installeerden een systeem van elite dominantie binnen de gemeenschappen, terwijl die elite de gemeenschap naar buiten toe vertegenwoordigde als ware het één geheel.** De hiërarchie leidde ook rituelen die de gemeenschap met het bovennatuurlijke verbond. De Conquest had de grotere ideologische structuur vernietigd en stelde hier de christelijke economie van de verlossing voor in de plaats. Uiteindelijk bleven religieuze structuren over die per gemeenschap verschilden. **De indianengemeenschappen waren dus afhankelijke delen van een groter politiek en economisch systeem. De kern was de mijneconomie en de activiteiten die die economie bevoorraden. De indianengemeenschappen waren reservoirs van arbeid en goedkope landbouw- en ambachtsproducten. De indiaanse elite was niet een overblijfsel uit het verleden maar is het resultaat van recente veranderingen. Ze maakte er gebruik van en hierdoor werden zij elite.**

Indiase gemeenschappen veranderde als het politieke en economische systeem veranderde waar zij afhankelijk van waren. Nieuwe economische activiteiten heeft tot gevolg dat nederzettingen zich moeten verplaatsen. Dat het overgang van encomienda naar haciënda verandert het ook. Veranderingen binnen Indiaanse gemeenschappen zijn gevolgen van de veranderingen binnen de Spaanse economie. De mensen die het ene moment onderdrukt worden door de haciënda's, kunnen het volgende moment zelf in het bezit zijn van een haciënda. Zo staan ze dus volledig aan de kant van de Indianen en zo staan ze weer achter de Spanjaarden. Veranderingen binnen de Indiaanse gemeenschap zijn gevolgen van veranderingen binnen de Spaanse economie.

De gemeenschappen van de Indianen worden gevormd door de gevestigde Indiaanse gewoontes en de binnengebrachte gewoontes van de Spanjaarden. Het was een mengelmoes van externe en interne interesses. Het is geen botsing van geloven, waaruit een nieuw geloof ontstaat, de oude geloven waren ook al veranderd

Arbeidsrekrutering in de zilermijnen:

Mita: een roterende verplichte arbeidsdienst. Elk dorp moest jaarlijks een zevende van zijn volwassen mannen beschikbaar stellen om te werken in de zilermijnen of op publieke projecten. De arbeiders moesten niet meer dan 18 weken per 7 jaar werken en ze werden betaald d.m.v. lonen en werkten onder toezicht van Koninklijke inspecteurs. In *Potosi* spendeerden de *mitayo* 4 maanden in de mijnen, 2 maanden in militaire dienstplicht en als ze deze 6 maanden overleefden, moesten ze nog 2 maanden teruglopen naar hun eigen dorp, waar ze afhankelijk waren van hun burens, omdat ze alles weer op moesten bouwen wat ze hadden voor ze weggingen. De arbeiders zouden moeten worden betaald voor hun diensten. In de praktijk werkte dit niet altijd even goed:

* Ten eerste kostte het de Indianen veel tijd en energie.

* Ten tweede waren er in sommige periodes niet genoeg mannen. Daarom moesten sommigen vaker werken dan in eerste instantie de bedoeling was en konden ze ook minder betaald krijgen.

Als gevolg hiervan weigerden mannen terug te keren naar hun dorp om zo een tweede verplichte dienst te ontwijken. Hierdoor moesten de Spanjaarden ook gebruik maken van andere soorten arbeid.

Arbeidsrecrutering bij de hacienda: Bij hacienda's zie je meer contract arbeiders en tribuutarbeid. Op de hacienda's wordt gebruik gemaakt van migrantenarbeid: omdat economische levensvatbaarheid was kapotgemaakt: los gemaakt uit oude context, bestaan als secundair economisch systeem. Als daar minder vraag naar is via mita systeem gaan ze rondtrekken op zoek naar werk. Komen terecht bij hacienda's: daar krijgen ze voorschot en worden ze dus knechtschap

Arbeidsrekrutering bij de suikerplantages: In suikerplantages wordt gebruik gemaakt van slaven en vrije arbeid. net als hacienda's waren dat onafhankelijke boerderijen en daar gebruikten ze twee soorten arbeid: slavenarbeid. Slaven kwamen uit Afrika, mn Brazilië. En daarnaast ook wel vrije arbeid.

Spanje	Portugal
zilver	suiker
landbouw was gericht op zilver ontginning	gericht suikerplantages voor de export
zilermijnen trokken veel spanjaarden, ontstaan van onafhankelijke Spaanse gemeenschappen	suiker werd gelijk naar Europa vervoerd
binnenlands gericht	gericht naar de Europese markt

De Portugezen concentreerde zich op suiker en de Spanjaarden op zilver. De Spaanse overheersing haalde zilver weg en de landbouw die ze opzette was vooral gericht op het zilver ontginnen. Het voeden van de mensen die werkte in de zilermijnen. De Portugezen richtten zich op suikerplantages voor de export. p149/p 149. De Spanjaarden waren vooral bezig met zilver, uitvoer van zilver. Portugezen vooral met suiker.

Maar ook nog wat anders: zilermijnen trokken heel veel Spanjaarden aan (Peru, Bolivia) kwamen onafhankelijk Spaanse gemeenschappen. Die moesten voorzien worden van voedsel. Vanuit de landbouw gaat men de ontstane steden voorzien van voedsel. Men gebruikt te landbouw voor voedselproducten die het koloniale apparaat ter plekke nodig hebt. Bij suiker, die je vindt in Brazilië, werd eigenlijk gelijk naar Europa vervoerd. In Spaanse productie is binnenlands gericht, in Portugese gebieden was het gericht naar de Europese markt: groot verschil tussen deze twee

Er waren ook colonial tribes in het Caribisch gebied.

colonial tribes: Kin- ordered native American samenleving die velen weggelopen Afrikaanse slaven en piraten opnamen. Gewapend door de piraten, begonnen zij te ruilen en te handelen met andere inlanders. Ze verhandelde ook slaven en ze werden gebruik door de Engelsen om Maroon rebellen in Jamaica op te sporen. Deze groepen vormde bands en communities, de natuur hielp hen in hun voorzieningen en voedsel. Ze hielpen vaak anderen rebellen die opstonden tegen de Spanjaarden. vb Miskito en Cuna. Het zijn groepen van ex-slaven en zeeroovers die plunderde in die gebieden, dit was vaak overheid gestuurd, en dat Caribisch gebied was eigenlijk een soort onderbuik van de Spaanse overheersing. Daar gebeurde dingen waar de Spaanse overheid geen grip op had. /colonial tribes: ze probeerden de toegangswegen naar Spaanse gebieden te controleren en die goederen in beslag te nemen. Dus ter plekke zetten ze een heel interessant handelsnetwerk op, p 152. Globalisering was toch al lang bezig? Vooral Vlamingen en Hollanders. Die netwerken worden opgezet door lokale bevolking. Maar die local tribes worden gecontroleerd door Europese overheerser (Hollanders) ook veel fransen en Engelsen. Die maakten gebruik van lokale bevolking. En die handelden dus in illegale producten die men afhandig had gemaakt van Spanjaarden. Ze geven bescherming aan weggelopen knechten, slaven en Europese piraten. Zetten dus heel interessant systeem op van wederzijds voordeel.

De colonial tribes probeerden de toegangswegen naar Spaanse gebieden te controleren en de passerende goederen in beslag te nemen. Er werd een handelsnetwerk opgezet die handelt in illegale producten, die afhandig zijn gemaakt van de Spanjaarden. Er werden netwerken opgezet door de lokale bevolking,

samengegaan met weggelopen slaven en vrijbuiters. Ze geven dus bescherming aan weggelopen knecht, slaven en Europese piraten. Er wordt een heel interessant systeem opgezet van wederzijds voordeel. Vaak werden de *colonial tribes* gesteund door de overheid.

Voorbeelden:

* *Miskito of the Mosquito shore in Honduras en Nigeraqua. Op verwantschap gebaseerde Afrikaanse weggelopen slaven en vrijbuiters.*

* *Cuna van Panama en Columbia. Hadden een complexe technologie en organisatie, klassen (tributen), gespecialiseerd in lange afstandsruil, gedetailleerde metaalbewerking. Bestond ook uit slaven en vrijbuiters. In de tijd van de overname, verloren zij hun complexe sociale en politieke organisatie, gaven het metaalwerk op en keerden zich helemaal naar het verzamelen van voedsel voor hun bestaan. Zo werden ze een van de klassieke voorbeelden van 'historic decultivation'.*

Vanaf de 16e eeuw is er sprake van toename in (indirecte) handel tussen Latijns Amerika en China.

De 'underbelly van de Spaanse heerschappijen van de Nieuwe Wereld was het strategische punt van transport en het linkte de macht van Spanje aan de Nieuwe Wereld, maar het was een gebied met militaire kwetsbaarheid, de plek om op te staan tegen de Spanjaarden. Het was ook een plek van economische en politieke zwakheid, waar de illegale goederen en voor zich zelf werkende groothandelaren met geweld zich mengde in de monopolie structuur van de Spaanse grootmacht en hieruit zijn kracht en voordeel haalde in de internationale economie.

Hoofdstuk 6 The Fur Trade

De bond handel heeft een lange geschiedenis in Europa voordat zij de bond handel verplaatste naar Noord Amerika.

De link tussen de Nieuwe Wereld en de Oude Wereld was de Nederlandse West Indische Compagnie. Zij exporteerde dit weer naar Rusland. Het internationale netwerk van het exportering voorkwam vaak (gluts) op de Europese markt, in het speciaal tijdens oorlogen gedurende de 17e eeuw, en het zorgde voor stabiele prijzen door het internationale systeem. Het belangrijkste doel was de bever, die voornamelijk bestemd was voor bonthoeden, die in de 17e tot en met de 19e eeuw zeer populair waren. Voor de hogere klassen, vorm en type van hoed werd een graadmeter van politieke voorkeur.

De Europese zeevaarders voeren aanvankelijk naar Amerika vanwege de visvangst. Vis was een belangrijk voedingsmiddel in de Middeleeuwen, gedroogd en gezout was het voedsel met veel proteïne tijdens ruwe winters. Pas toen ze aan land gingen om hun vis te roken, kregen ze aandacht voor de bevers.

De Noord Amerikaanse bond handel begon toen deze vissers hun vis begonnen te ruilen voor het bond met de lokale Algonkians. Quebec en New Amsterdam werden steeds belangrijker in de groei van de bonthandel die steeds meer westwaarts trok.

Een **belangrijk kenmerk van de bonthandel** was de snelle verplaatsing naar het westen, doordat de ene na de ander bever populatie uitgeroeid was. Om alsnog bevers te vangen moesten de bond jagers verder westwaarts.

Overal had de bonthandel vergaande consequenties voor het leven van de bontjagers:

- * Het verstoort de bestaande sociale relaties en leidde tot de formatie van nieuwe (responses). De Europese handelaren vroegen steeds meer bont aan verschillende native groepen, en betaald met Europese artifacts, op hun beurt pasden de native groepen zich aan om te voldoen aan de eis.
- * Tegelijkertijd veroorzaakte deze vraag concurrentie tussen de native groepen, om jacht gebied, maar ook om de artifacts. De bonthandel veranderde dus het karakter van de oorlogen tussen de native groepen en het vergroete de felheid/intensiteit van de omvang. Het leidde tot uitroeiing van gehele volken en verplaatsing van anderen van hun huidige woonomgeving.
- * De groeiende handel benodigde ook voorraden, en terwijl de handel westwaarts trok veranderde en intensificeerde het voedsel wat geproduceerd werd door de jagers en handelaren.

De bevoegdheden van vrouwen en hun sociale positie in Noord Amerikaanse Indiaanse samenlevingen veranderde door het gevolg van de pelshandel.

Vb *De Iroquois waren georganiseerd in de confederatie - "Five Nations" (eigenlijk zes, maar een groep mocht niet plaatsnemen in de raad). Deze confederatie was bedoeld om oorlog en conflict te voorkomen. Ze werd 'echter' steeds meer afhankelijk van de bonthandel. Om zich te verzekeren van bont moesten de Iroquois dan ook zo veel mogelijk hun burens, die door de Fransen werden gesteund, uitschakelen. De Iroquois zelf kregen steun van de Nederlanders en de Engelsen. Deze hielpen de Iroquois aan vuurwapens, waar door ze de sterksten waren. Bij de Iroquois verrichtten de vrouwen belangrijke taken. Ze verzorgden het eten. Ze bezaten*

stukken grond en hadden belangrijke rechten. Bezittingen of taken waren matrilineair over erfbaar. Kortom, ze hadden veel zeggenschap (ze konden zelfs een veto uitspreken tegen oorlog). Maar het jagen en oorlog voeren was mannenwerk en dat werd door de komst van de Europeanen en hun behoefte naar bont steeds belangrijker. Uiteindelijk werden de Iroquois afhankelijk van de bonthandel. Als gevolg van het steeds schaarser worden van het bont, trokken de Iroquois weg. De vrouwen bleven achter, waardoor de dorpen meer en meer het karakter kregen van matrilocaliteit. Soms namen vrouwen krijgsgevangenen in de groep op om de in de strijd omgekomen mannen te vervangen.

Wolf heeft het over een **proces van verwantschap naar associatie** bij voor de handel jagende Indiaanse stammen. Deze verwantschapsstructuren gaan als gevolg van handel een dramatische verandering onder. Aanvankelijk waren groepen georganiseerd in nederzetting, waar ook wel groepen zaten uit andere gebieden die waren geïntegreerd. > Nu politieke org. waarin verschillende groepen samenwerkten omdat het economisch gezien goed uitkomt. Confederaties die meegebouwd worden op de belangen van verschillende groepen handelaren en vechters: die eenheid die dan ontstaat, is een eenheid gebaseerd op eigenbelang en dus niet langer meer op gehechtheid en verwantschapsstructuur. Dat eigen belang wordt voortdurend op de proef gesteld omdat verschillende groepen steeds andere afspraken kunnen maken met kolonistoren. Fransen en Engelsen proberen groepen ook tegen elkaar uit te spelen. Toch blijft er een schijn van eenheid bestaan omdat oude rituelen en ceremonies, uitgevoerd door chiefs, blijven bestaan, maar dit is niet genoeg.

Er vonden veranderingen op het gebied van religie in het spoor van de pelshandel plaats:

Eerst volgde de routes van de bonthandel de natuurlijke routes vanaf de oostkust de rivier op met zijn vertakkingen en meren. De grote handelsposten waren opgezet op het punt waar de rivier over ging in de zee. Dit veranderde nadat , er routes werden opgezet over land. Deze manier maakte het nodig dat er nieuwe middelen van transport kwamen.

Er ontstonden hierdoor ook organisatorische veranderingen. vroeger lieten handels maatschappijen de leveringen van bont over aan inheemse tussenpersonen. Omdat deze tussenpersonen autonoom waren konden de handelsmaatschappijen slechts weinig invloed uitoefenen over de sociale en politieke relaties. Zij kwamen van hun tussenpersonen af door direct handel te drijven met de "**primary producer**" (jager, verzamelaar), en trokken steeds meer het achterland in om het bont bij de bron te halen. De indianen waren afhankelijk van dezelfde personen die hun overlevingskansen ondermijnden. Deze **double-bind** leidde uiteraard tot weerstand bij de indianen, tot uitdrukking gebracht in de **Pontiac Opstand van 1763** (Pontiac was een Ottawa), die helaas mislukte.

Nieuwe groepen indianen werden bij de bonthandel betrokken. Vanaf 1730 konden de indianen over paarden beschikken. De bonthandelaren wilden de handel naar de jagers brengen i.p.v. andersom. Omdat de indianen steeds minder afhankelijk waren van de oorspronkelijke vis- en caribouvangst, verloor het stamhoofd- zijn positie. > De handelaren gingen samenwerken met "handelschiefs" of verwantschapsgroepen die op eigen houtje gingen jagen. Aldus individualiseerde de relatie tussen handelaar en jager, waarbij kleine groepjes de voorkeur kregen boven de grotere handelsverbonden.

Door het gebruik en bezit van paarden kregen de Indianen meer militaire capaciteiten:

* Het verbeterde ook hun capaciteit om op buffels te jagen en om gear en supplies te vervoeren.

* Groter mobiliteit zorgde weer voor grotere invloed in het uitgebreide handelsnetwerk, ruilhandel zorgde hierdoor voor toegang tot nieuwe militaire middelen, het geweer.

Dankzij het geweer en het paard konden de indianen zich beter verdedigen tegen andere stammen. De vergrote mogelijkheid om op buffels te jagen zorgde voor een geheel nieuw artikel voor de handel met de Europeanen. namelijk **pemmican** (plakjes bizon vlees, in de zon gedroogd en met vet en meel ingesmeerd).

Pemmican was goed en lang houdbaar en dus zeer geschikt voor soldaten. Dankzij het geweer en het paard werd invloed van de plains nomaden, die tussenpersonen in de handel waren, steeds groter.

Ook al waren er vele verschillende groeperingen, de culturele en sociale relaties gingen steeds meer overeenkomsten vormen. De indianen trokken zoveel mogelijk bij de grote groep vandaan, zodat ze onafhankelijk konden jagen. **Het leiderschap ging steeds meer afhangen van het succes dat een krijger had in het jagen en oorlog voeren:**

* Om meer wapens en ammunitie te verkrijgen was meer pemmican nodig > Om meer bizons te kunnen vangen, waren weer meer paarden nodig. De vraag naar paarden werd nog eens versterkt door de noodzaak om aan te kunnen vallen en te verdedigen.

Hoe meer succes een krijger had in de handel en in oorlog, hoe meer succes hij had als leider (gevolg van het individuele succes was wel dat de verwantschapsbanden verzwakten). Hij kon dan paarden en vuurwapens

verkrijgen. Omdat de waardevolle goederen in handen van de rijken kwamen, werd de afstand tussen rijk en arm steeds groter.

De vergrote beschikbaarheid van Europese wapens aan de Indianen zorgde voor een vermeerdering van oorlogen, voor zowel land als slaven. Tegelijkertijd hebben de chiefs waarschijnlijk gezien dat de handel hen hielp om zijn positie in de samenleving veilig te stellen. **De positie van chieft was niet automatisch maar werden vastgelegd in publieke potlatches, deelname aan de bonthandel vergrote hun rijkdom waarvan hun status weer afhankelijk was.** De potlatches waren vergroot door de bonthandel. Voor de handel waren het voornamelijk eten en kleding van huiden, na het begin van de handel ging het om geïmporteerde Europese artifacts en native voedsel en handgemaakte producten verkregen door handel in deze producten. Hoge titels werden verkregen bij overgangs rituelen zoals huwelijken in combinatie met schenkingen. De adel regelde voor de leiders ceremoniële ruilhandeling en handelde in slaven. Met die gegroeide middelen waren ze in staat om politieke allianties breed op te zetten en bij het weggeven van functies een claim te leggen. Zo konden ze een rol spelen in verschillende districten. In deze nieuwe situatie worden giften niet meer herverdeeld maar zeer bewust beheerst door de leiders om zo hun rijkdom en macht uit te breiden.

Er vond in de loop van de 18e eeuw een verandering in de pelshandel zelf plaats, dit had gevolgen voor de inheemse volken:

Een belangrijk kenmerk van de bonthandel was de snelle verplaatsing naar het westen, doordat de ene na de ander bever populatie uitgeroeid was. Om alsnog bevers te vangen moesten de bontjagers verder westwaards. Overal had de bonthandel vergaande consequenties voor het leven van de bontjagers.

Het verstoorde de bestaande sociale relaties en leidde tot de formatie van nieuwe (responses).

De Europese handelaren vroegen steeds meer bont aan verschillende native groepen, en betaald met Europese artifacts, pasden de native groepen zich aan om te voldoen aan de eis.

Tegelijkertijd veroorzaakte deze vraag concurrentie tussen de native groepen, om jacht gebied, maar ook om de artifacts.

De bonthandel veranderde dus het karakter van de oorlogen tussen de native groepen en het vergrote de felheid/intensiteit van de omvang. Het leidde tot uitroeiing van gehele volken en verplaatsing van anderen van hun huidige woonomgeving. De groeiende handel benodigde ook voorraden, en terwijl de handel westwaards trok veranderde en intensifieerde het voedsel wat geproduceerd werd door de jagers en handelaren.

vb De Iroquois waren georganiseerd in de confederatie - "Five Nations" (eigenlijk zes, maar een groep mocht niet plaatsnemen in de raad). Deze confederatie was bedoeld om oorlog en conflict te voorkomen. Ze werd echter steeds meer afhankelijk van de bonthandel. Om zich te verzekeren van bont moesten de Iroquois dan ook zo veel mogelijk hun burens, die door de Fransen werden gesteund, uitschakelen. De Iroquois zelf kregen steun van de Nederlanders en de Engelsen. Deze hielpen de Iroquois aan vuurwapens, waar door ze de sterksten waren. Bij de Iroquois verrichtten de vrouwen belangrijke taken. Ze verzorgden het eten. Ze bezaten stukken grond en hadden belangrijke rechten. Bezittingen of taken waren matrilineair over erfbaar. Kortom, ze hadden veel zeggenschap (ze konden zelfs een veto uitspreken tegen oorlog). Maar het jagen en oorlog voeren was mannenwerk en dat werd door de komst van de Europeanen en hun behoefte naar bont steeds belangrijker. Uiteindelijk werden de Iroquois afhankelijk van de bonthandel. Als gevolg van het steeds schaarser worden van het bont, trokken de Iroquois weg. De vrouwen bleven achter, waardoor de dorpen meer en meer het karakter kregen van matrilocaliteit. Soms namen vrouwen krijgsgevangenen in de groep op om de in de strijd omgekomen mannen te vervangen.

Hoofdstuk 7 The Slave Trade

Afrika is de voornaamste leverancier van slaven geworden. Gedurende de eeuwen van de kruistochten, moslims enslaved christen en christen enslaved moslims. een patroon wat zich voortzetten tot de 15e eeuw. In de 13e eeuw begonnen de Genuesen en Venetianen turken en mongolen als slaven te importeren. De slaven van Europa kwamen voornamelijk uit Griekenland en Slavische landen. Een groot deel van de rijkdom kwam af te hangen van de slavenhandel in Venetië. Slaven handel vormde ook een groot deel van de activiteiten van piraten aan beide kanten van het Mediterraans gebied. Dit was in de tijd van de Portugese en Spaanse expansie van de atlantic. Dit gebied was alleen snel geblokkeerd van de toevoer van slaven, door de overwinning van de ottomanen in constantinopel in 1453 en de blokkering van de handels route naar het oosten. Indiase native people.

Er waren wezenlijke verschillen tussen de overzeese slavenhandel vanuit Afrika en de traditionele slavernij in Afrika.

Eerst waren slaven altijd het gevolg van:

- Het maken van schulden – mensen als onderpand (pawnship);
- Gevangenisstraf/juridische rechtspraak – separatie van de bescherming van iemand zijn lineage;
- Oorlogsgevangenen.

De eerste werd gebruikt om schulden af te betalen. Mensen konden ook zichzelf als onderpand geven, bijvoorbeeld in ruil voor eten etc. De tweede werd gebruikt voor als iemand de wetten van de lineage verbrak en daardoor ook de voorouders beledigde. Mensen die dit deden werden voor de veiligheid van de rest van de groep buiten het domein geplaatst en konden zo gebruikt worden als slaaf. De derde was gevangenschap, waarbij dus ook de familie- en vriendenbanden werden verbroken.

Daarna werd slavernij een handelsgoed, mensen werden echt verhandeld, zonder enige schuldreden o.i.d. Eerst slavernij, toen slavenhandel.

Slavernij is een voorbeeld van de wijze waarop reeds bestaande institutie in dienst komen te staan van de Europese handelsexpansie.

Er was een ontwikkeling die Europees initiatief en Afrikaanse hulp samenvoegde. Europeanen financierden en organiseerden de handel. In gevangenschap nemen, uitlevering en controle en vasthouding van de gevangenen tot het transport gereed was, lag vooral in Afrikaanse handen. Afrikaanse slaven worden gevangen genomen door andere Afrikanen en werden verkocht aan de Europeanen. Europeanen namen nooit zelf slaven gevangen. Afrikanen wilden groter/machtiger worden door in dienst te staan van de Europeanen.

De introductie van vuurwapens voor de verhoudingen tussen Afrikaanse staten hadden gevolgen.

Het is duidelijk dat het grote bezit van vuurwapens, bij de mensen uit de bossen, de balans van politieke macht veranderde en zorgde voor de vorming van nieuwe staten.

VB De Ashanti domineerden de Goudkust in de 18^e en 19^e eeuw en waren een onmiskenbare politieke entiteit tot het einde van de 17^e eeuw. Het koningschap was voornamelijk gebaseerd op de mogelijkheid tot het verkrijgen van vuurwapens, waardoor de handel meester gemaakt kon worden. Met vuurwapens in hun bezit, in het begin voorzien door de Nederlanders, konden de Ashanti alle kanten op uitbreiden. Met elke overwinning verkregen de Ashanti meer slaven in de vorm van oorlogsgevangene of tributen.

In de slavenhandel waren diverse landen betrokken (als handelaren en als importlanden). De Portugezen waren de grootste slaven handelaren in de 15e en 16e eeuw. De slavenhandel bleek lucratief vanaf het begin. Suikerplantage zijn begonnen in Brazilië, dit werd al snel ook het land wat het meeste slaven aantrok. De Nederlandse West Indische Compagnie begon zich hier in te mengen en domineerde al snel de slaven handel. De Nederlanders probeerde de controle over de Braziliaans suiker te verkrijgen. In Oost Afrika vielen ze de Portugezen aan in Mozambique. Rond 1654 verloren ze hun laatste positie in Brazilië in de suiker plantage, waarna ze hun ambitie opgaven om te heersen in zowel Brazilië als Afrika. Ze behielden overigens wel de elanden Curaçao en Aruba. In plaats van het beheersen van de suikerproductie zelf gingen de Nederlanders over op het bevoorraden van Caribische suiker produceerders met kapitaal en op het handelen in slaven.

Wolf zet zich af tegen de bestaande noties over de Afrikaanse geschiedenis. De Afrikanen worden geportretteerd als *savages* die alleen door de Europeanen geciviliseerd zijn geworden. Hierdoor wordt het bestaan van een politieke complexe economie, voor dat de Europeanen kwamen, ontkent en de mogelijkheid van de Afrikanen om zich onmiddellijk aan te passen aan de eisen van de Europeanen teniet gedaan.

De manier om een realistische geschiedenis te schrijven over Afrika, is niet door de ene groep boven de andere groep te stellen, maar door de krachten te belichten die ervoor zorgden dat de Europeanen en Afrikanen met elkaar in contact kwamen in de constructie van de wereld.

De afzonderlijke Afrikaanse staten of stammen kunnen niet gezien worden als typische staten en stammen van mensen zonder geschiedenis. Ze zijn de variabele uitkomst van een universeel geschiedenisproces. Ook kan men Europa niet zien in zijn ontwikkeling zonder de hulp en groei van Afrika.

De Islam had voor de komst van de Europeanen een belangrijke positie in Azië. Vb van het Moghul rijk, Java, Maleisië, handel werd voornamelijk door moslims gedaan. Het is een minderheid (minderheden zitten vaak in de handel), ze hadden geen beperkingen om het water over te steken. Hindoes kunnen het 'zwarte water' niet over. De verschillende Europese handelsgroepen bleven lang afhankelijk van de goodwill van lokale heersers en bleven afhankelijk van de verschuivingen in de politieke allianties. Ze bevochten elkaar voor controle van zeehavens en markten maar ze konden niet de totale leiding krijgen over de grote eenheden. Op hetzelfde moment zaten ze verwickeld in een gevecht met vijanden van een andere culturele slag – dat van de Aziatische Islam, gecreëerd door een eerdere Moslim expansie.

De Moslimse handelaren importeerden kleren, potten en glas en exporteerden ivoor, amberkleurstof, luipaardhuiden, schildpadschilden, goud en slaven.

Rond het einde van de 11^e eeuw werden de eerste stabiele Moslim gebieden gevestigd in Noord-India. Laat in de 13^e eeuw werd het centrum van Zuidoost Azië Moslim. Bij het begin van de 14^e eeuw was India onder Moslimse controle, met uitzondering van het Zuidoosten, wat Hindoeïstisch bleef.

Door de Islam over te nemen, namen ze een cultureel model over dat preekte over religieuze eenheid met betrekking tot rang en kaste. De Islam zorgde tegelijkertijd voor de aantrekking van kosmopolitische handelsconnecties.

Islam en handel gingen hand in hand in de Aziatische zeeën. Toen de Europeanen deze zeeën betraden, betraden ze ook een domein van Islamitische hegemonie (overwicht).

VB. *Moghulrijk: het Moghulrijk exporteerde textiel en indigo vanuit een wijd achterland. Het verschepen lag in de handen van de Moslims die handelde met de Arabieren.*

De Nederlanders hadden in Azië in de 17^e eeuw veel succes. De VOC in tegenstelling tot de Portugezen, hadden de complete monopolie over de Nederlandse handel. Het was een commercieel netwerk, niet afhankelijk van een koning. Het was puur vanuit commercieel belang. Ze namen als eerste Ceylon in. Het had het recht om oorlog te voeren tegen lokale machthebbers en vrede te sluiten, forten te bouwen en lokale administratie te regelen. Het hoofddoel van de VOC was om een vroege en complete dominantie over producten en het verhandelen van specerijen te krijgen. De voormalige heersers van de landen bleven het recht op monopolie behouden over de specerijen, in ruil voor bescherming tegen de Spanjaarden in de Philipines. De Nederlanders gingen hierna formele contracten aan met sultans voor het exclusief verhandelen van de specerijen. Dit weerhield de bevolking er niet van toch te handelen met anderen. Om de controle te garanderen werden de inheemse bevolking vermoord of verplaatst naar Batavia om vervangen te worden door kolonisten (perkenier). Zij kregen land aangewezen voor verbouwing tegelijk met slaven. De activiteiten van de VOC gooide de handelsnetwerken door de war van ZO Azië, in het voordeel van de nauwe banden en verplichtingen om waardevolle producten te leveren voor verre markten. De markten eromheen storten in. Tegelijk zorgt met ervoor dat in de plantage wat ze nog niet bezitten dat dat wordt platgebrand om zo concurrentie uit te schakelen. Heel rigoureuus. Ze konden dit doen omdat ze militair overwicht hadden op andere naties, betere en meer schepen, meer gebruik maken van goede zeelieden. Deze betrokken ze uit verschillende landen uit Europa. De VOC had beter militair inzicht dan de Portugezen en ze kwamen uit een opkomende natie en de Portugezen uit een afzwakkende natie. Het was een zwakke natie.

Verschillende factoren tonen de superioriteit van de Nederlanders over de Portugezen aan:

- Nederland bezat meer schepen, die ook nog eens lichter waren, beter en soepeler gebouwd en langere en betere kanonnen hadden dan de Portugese schepen. Met hun basis op de eilanden, konden ze ook nog langer op zee blijven en ze konden de initiatieven van de lokalen beter onderscheppen;
- De Nederlanders hadden helemaal geen moeite om aan hun mariniers en soldaten te komen. Ze konden zelfs Fransen, Duitsers, Scandinaviërs en Engelsen inhuren. De Portugezen gebruikten Portugese gevangenen;
- De Nederlandse bevelhebbers bezaten veel meer zee-gerichte tactieken en hadden meer getrainde soldaten;
- De Portugezen hadden vooral religieuze motivaties en de Nederlanders begrepen dat hun hoofdbezigheid de handel was;
- Grootste factor: de Nederlanders waren rijk en de Portugezen werden steeds armer.

Er was een verschil tussen de Engelse EIC en de Nederlandse VOC. De monopolie positie van de EIC was niet zo strikt als dat van de VOC, naast de EIC waren ook veel andere Britse handelaren die naast hen handelden. VOC was veel groter, beter georganiseerd, 8x groter, 2x zoveel schepen. De Hollanders gingen uit India omdat zij wisten dat Indonesië productiever zou zijn. India werd overgelaten aan de Engelsen. De Engelsen waren zwak en konden niet forten bouwen en waren meer afhankelijk van de lokale heersers. Ze

sloten ook wel contracten af maar dan meer als onderdanen van het rijk.. Engeland had kleine gebieden gekregen, men moest dus heel voorzichtig opereren.

Moghul-Rijk, kenmerken van een tribuut gebaseerde productie wijze:

De Mansabdar: een militaire elite die een eigen cultuur vormden. Bijvoorbeeld door hun fijne wapens, dure textiel en kleden, paleizen met luxe tuinen en interieurs. Hun artistieke smaken, hun kledingstijlen, poëziesmaak etc. fungeerden als een model voor de lagere klassen.

Deze elite ving hun beloning in de vorm van geld, dus met het uitgeven hiervan, groeide de klasse van de handelaren/verkopers weer. De elite kreeg ook een groot deel tribuut van bepaalde gebieden.

Tussen de Mansabdar elite en de grotere populatie stonden de Zamindars.

De Zamindars: dit waren meestal Chiefs van leidende lineages, die de rechten hadden om tribuut te ontvangen van bepaalde gebieden. De lineages waar de Zamindars vandaan kwamen, waren de meest dominante kaste van de regio. Ze eisten tribuut van andere lineages en gaven gedeeltes van de surplus aan de Moghul overheid. Als intermediairs tussen de centrale macht en hun lineages, konden de Zamindars groeien of dalen in hun invloed, naarmate de lijn tussen de staat en de lineages sterker of zwakker werd.

In 1757 overwonnen de Engelsen Plassey dit werd de slag bij Plassey. Bij het Bengaalse Plassey overwon de Oost-Indische Compagnie met 3000 modern gewapende troepen het 50.000 man sterke leger van de onderkoning van Bengalen. Hiermee begon de Britse verovering van India. Het grote succes van de Engelsen in de oorlogen, zorgde ervoor dat de EIC de mogelijkheid had om India ondergeschikt te maken en te zorgen dat ze gingen werken om Engeland groter te maken. Het tribuut wat normaal naar lokale heersers ging, ging nu naar Londen. De overnamen van politiek leiderschap, zorgde er ook voor dat Engeland de landindeling kon veranderen en belasting kon heffen voor de kosten van de oorlogen die ze voerden. Uiteindelijk kon India gebruikt worden om winstgevendende producten te verbouwen voor Engeland, om te verhandelen met China.

Na de overwinning van Engeland plunderden ze de staatskas van Bengal en zetten ze een monopolie op over de export en import van de handel. De prijzen werden naar hun eigen hand gezet en zorgde ervoor dat ze directe controle hadden over de wevers die alleen maar aan de EIC mochten leveren. Ze zorgden er ook voor dat het belastingsysteem gerationaliseerd werd, wat er weer voor zorgde dat veel mensen failliet gingen. Doordat de Engelsen steeds meer politieke invloed kregen, konden ze hun territorium steeds verder verbreden. De EIC namen sommige delen van India zelf over en sommige delen lieten ze leiden door lokale heersers, onder toezicht van de EIC.

In de jaren na 1765 veranderde het karakter van de EIC van dat van een handelsorganisatie dat opereerde onder de regels van een andere regering, naar een op zichzelf staande militaire en bureaucratische arm van de Engelse regering. Van handelspartner naar een sociaal ver afstaande meerdere.

Eerst was er een bepaalde gelijkheid tussen de Engelsen en de Indiase handelaren. Het geld kwam ook binnen via Indiase tussenpersonen. Na de slag van Plassey ging de Britse overheid zich steeds meer met India bemoeien, hiervoor ging dit alleen maar door indirect rule.

Na de slag van Plassey komt de **permanent settlement act**, dit is een land registratie acte in 1793. Ze zeiden we moeten landeigenaren aanstellen die zamindars belasting moesten innen hiervoor, die worden nu landeigenaars. Er was eerst geen landeigenschap het was eerst in handen van de koning. Vanaf nu elk jaar moet er zoveel aan belasting afgedragen. Dit werd zo hoog mogelijk ingeschat, dit was omdat ze zeiden, we moeten de mensen harder laten werken, het land is heel productief hier. De zamindars, 10% wat ze bij de boeren vandaan haalden mochten ze zelf houden, 90% moest afgedragen worden. In de werkelijkheid was dit precies andersom, het werd een uitbuitingssysteem. Gevolgen:

- * Er was een snelle wisseling van mensen die het niet meer konden opbrengen, het werd heel chaotisch. dit is het eerst gevolg.
- * tweede gevolg die belasting werd vastgesteld dan krijg je vanaf nu engelse en indiase officieel dit moesten vaststellen, hierdoor komt er veel corruptie.
- * derde gevolg 248 bovenaan je krijgt een hele partij van advocaten, want de engelse wet komt boven de Indiase wet, hiervoor krijg je landgeschillen en heb je advocaten nodig, hierdoor krijg je een belang van de advocatuur. er zijn er nog 2 even opzoeken.

Mythe van het 'echte' India: De Engelsen besteden vernieuwde aandacht aan de scheidingen van kasten, het scheiden van verschillende legerdelen op basis van religieuze ideeën. Het echte India bestond uit het oude India van het platteland en uit de samengestelde aspecten van de Engelse overheersing. De leden van

de Engelse gemeenschap kwamen samen als een nieuwe quasi kaste van heersers, gescheiden en beter dan de inwoners van het land zelf.

Politieke en economische groei in India ging hand in hand met de groei van Engeland in de handel met China. **Het belang van zilver, thee en opium in het internationale handelsverkeer in de 19e eeuw:**

* **Thee** kwam vanuit China en moest betaald worden met **zilver**. De groeiende vraag naar thee, zorgde ervoor dat familiebedrijven grote bedrijven werden die fulltime bezig waren met thee verbouwen. De EIC kreeg een steeds grotere schuld bij China, waardoor ze geld moesten lenen bij Indiase geldleners. Het geld werd gestopt in de katoenplantages, waarvan het katoen weer naar China werd vervoerd. Hier werd het katoen verkocht voor zilver, waarmee de EIC weer thee kocht van China.

Katoen vanuit China werd goedkoper dan het katoen vanuit India. Hierdoor moest de EIC gaan betalen met **opium** als zij thee wilden hebben. De opiumhandel was verborgen en illegaal en vooral heel erg winstgevend. Aan het einde van de 19e eeuw was 1 op de 10 Chinezen verslaafd aan opium. **Opium zorgde ervoor dat de sociale orde van het platteland van China totaal veranderde.**

De rol van China in de wereldhandel: China wilde erg graag sandelhout en zeekomkommers hebben, hierdoor was er veel werk en de Chinezen hadden heel veel om te betalen voor de spullen die zij graag wilden hebben. Onder andere wapens, kleren en rum. China was in economisch opzicht een soort middelpunt, al het goud en het zilver kwam uiteindelijk in China terecht. Kijk nu ook naar de kredietcrisis

De rol van Azië in de wording van Europa: Door de handel met Azië kreeg Europa grote rijkdom, door specerijen. Veel export producten werden geproduceerd voor Europa. Katoennijverheid in Engeland kwam op door het verbieden van het weven van stoffen in India en hoge import kosten heffen op geweven stoffen. Tijdens de overheersing van Engeland over India, betaalde India koloniale tributen om Engelse kosten van oorlogen en de administratie kosten van de EIC in India te dekken. Deze betalingen waren van groot belang in de groei van Engeland in de handel met het Oosten.

Het textiel gemaakt met machines kwam op de Indiase markt, waardoor de Indiase handwerken verminderde in vraag. In het midden van de 19e eeuw, zorgde de bouw van spoorlijnen voor een grote groei van het Engelse kapitaal, omdat de vraag naar ijzer en staal groeide en er een markt geopend werd voor Engelse kolen. Daarna hield de aanvoer van textiel Engeland op dezelfde marge en de Indiase surpluses zorgde ervoor dat Engeland een globaal systeem van vrije handel kon creëren.

Onder de Engelse dominantie, werd India de sleutelfundering van het wereldwijd groeiende kapitalistische bouwwerk.

Hoodstuk 9 Industrial Revolution

Voorbeelden van economische belemmeringen (handel) en politieke belemmeringen (staat) die aanvankelijk de ontwikkeling van een kapitalistische productiewijze in de weg stonden: **Er waren een aantal aspecten die moesten veranderen, opdat het kapitalisme zich kon ontwikkelen.**

- * De staat moest getransformeerd worden van een tributaire structuur naar een structuur die kapitalistische ondernemingen steunt.
- * Investerings van de staat moesten meteen gestopt worden in de creatie van infrastructuur van transport en communicatie.
- * Er was een vraag naar nieuwe legale codes, die de rechten van privé eigendom en privé accumulatie beschermden en er voor zorgden dat er nieuwe vormen van arbeidscontracten ontstonden.
- * Staatshulp en subsidies waren vaak nodig om industrieën te beschermen tegen competitie van buitenaf, of om nieuwe markten te openen.

In de vijftiende eeuw had Engeland een verandering doorgemaakt van het houden van schapen voor wol wat elders verkocht werd tot het produceren van wol voor hun zelf. Hierdoor werd wolproductie Engeland's grootste product. De echelons (een rang) van handelaren en financiers verschenen in provincie stadjes, het product aan trekkende van de vroegere produceerders, leiden van het proces en het snel op de markt brengen van de producten. De wol handel zorgde ervoor dat de hiërarchie van commerciële belangen groter werd, hierdoor kreeg Londen een sterke band met het achterland.

4 ontwikkelingen volgden:

1. Landeigenaren gingen massaal over op het houden van schapen in plaats van landbouw. Maar ook door het land dmv nieuwe methodes een hogere opbrengst te laten leveren.
2. De sterke band van Londen met het achterland zorgde niet alleen voor een steeds groter wordende groep van handelaren, maar zorgde ook voor huwelijken tussen tributaire overlords en handelaren, tussen handelaren en aristocraten. In vele delen van Europa, konden landeigenaren zich niet mengen in de handel en hadden handelaren geen land.
3. Deze handelaren en landeigenaren, hadden de mogelijkheid in hun voordeel om de typische status van de Engelse 'husbandmen' te ontwikkelen. De mogelijkheid om cultivatie van land of het hoeden van vee te combineren met ambachtswerk, en later met loonarbeid, zorgde ervoor dat stellen vaak eerder de mogelijkheid hadden om te trouwen en kinderen te krijgen.
4. Opeenvolgende politieke worstelingen verminderde de macht die uitgeoefend werd door de leidende aristocraten en handelaren met steun van de koning. Dit gaf een grotere vrijheid aan de lagere rang van landeigenaren en commerciële bemiddelaars in de provincies. Het begin was dus gemaakt voor innovatieve actie op het lokale level. De transformatie van landbouw en de ontwikkeling van een achterland bevolking die fulltime of parttime werk nodig hadden, gaf de handelaren de kans om hun handel uit te breiden. Een manier was dmv het putting-out systeem. Husbandman, politieke vrijheid, vrijheid van productie, langzaam van putting-out systeem naar het zelf in handen nemen van de productie.

Een manier waarop handelaren groeiden was door orders te plaatsen bij meesterlijke ambachtlieden in provincie dorpen. Deze ambachtlieden maakten dan de gevraagde goederen in kleine werkplaatsen met hulp van familie of ingehuurd personeel. Een andere manier was door het putting-out systeem te benaderen, waarin handelaren ruwe materialen aan werkers gaven om in hun eigen huis de goederen te maken, meestal met simpele machines die gehuurd werden van de putting-outer. Handelaren en hun bemiddelaars verzamelden dan de uiteindelijke producten en zorgden ervoor dat deze op de markt terecht kwamen.

Er vonden geen vroege ontwikkelingen naar het kapitalisme in Holland en in India plaats dit kwam door:

De Engelse gingen over op een goedkoper product, een mix van wol met satijn linnen en katoen, dit konden ze goedkoper produceren dan de Nederlanders. Eerst door de productie van het achterland naar de stads gebieden te verplaatsen en later door de mechanisatie van de textiel industrie. De Nederlanders konden dit niet vanwege dure arbeid in zowel de industrie als landbouw, en omdat hun zeehandel veel meer opbracht dan hun textiel handel. Nederlandse arbeid was duur in tegenstelling tot de Engelse. India produceerde goedkoper en technisch beter dan welk Europees land dan ook. Indiase katoen werd populair in Europa. De VOC en EIC begonnen daarom Indiase katoen te importeren en lieten dit maken met Europese printen. Tot dit punt, de thuis industrie resortede de politieke means om de toevoer van Indiase textiel te stoppen. De EIC was het verboden om calicoes (Indiase katoen) te importeren of om hen er een print op te laten zetten. Er werden import geheven. Tegelijkertijd begon de Engelse industrie zelf kopieën te maken, deze waren moeilijk te onderscheiden van de Indiase. Deze competitie bevorderde de mechanisatie van de industrie, wat

hen instaat stelde om de Aziatische competitie dmv de goedkope machine gemaakte kleding te verslaan. Veel textiel van Nederland kwam ook uit India. 272 nieuwe handelaren het waren mensen die alle functies bezette, ze controleerde het hele proces gingen niet meer wachten tot het verkocht werd.

Er ontstond een nieuw type ondernemer. Het waren niet de grote Londense handelaren van Blackwell Hall, een kleding markt. Het waren de provinciale handelaren en hun vertegenwoordigers en business agents betrokken met de commerciële netwerken van het putting-out systeem. Deze handelaren en business agents begonnen hun supervision uit te breiden over de finishing stages van de kleding productie, het bleken, verven, printen, om hierdoor de standaard producten te verkrijgen dat kon concurreren met kleding van het buitenland. Hiervoor veranderde ze van het controleren van het eindproduct naar het verbeteren van het garen. Ze werden of zelf produceerders van garen of ze motiveerde de eigenaren van de werkplaatsen om nieuwe machines aan te schaffen. Eigenaren van werkplaatsen konden tegelijk ook business agents zijn. Ze waren vaak betrokken bij het weven, in de handel en farming en in het kopen van huizen en vastgoed. Dit zorgde voor wat rijkdom en hierbij ook het verbeteren van hun sociale status, terwijl ze behouden werden voor economische schommelingen op de textiel markt.

Het putting-out systeem is een stap in de richting van kapitalistische productiewijze, maar er is nog geen sprake van kapitalistische productie. Het systeem waarbij een handelaar een klein huishouden voorziet van ruwe materialen, om dit door dit huishouden te laten bewerken, zorgde voor serieuze moeilijkheden in het behouden en uitbreiden van de schaal van bewerking. Er waren limieten voor de intensiteit en de duur van de arbeid waar arbeiders in kleine en oncontroleerbare economische units werkten. Religieuze activiteit, kinship evenementen. en recreatie kon en deed de intensiviteit van de productie minder worden. De handelaar had weinig controle over de kwaliteit. Het gebrek aan synchroon lopen van de verschillende stappen vertraagde de productie en maakte het transport duurder. Er waren vertragingen in het proces van leveringen, wat het proces vertraagde van kapitaal en wat klanten ontevreden maakten. **Het steeds groter worden van de schaal van handel zorgde dus voor limieten van het productie systeem van het putting-out systeem in kleine werkplaatsen, ongecontroleerd en oncontroleerbaar.**

De organisatie van productie in het kapitalisme veranderde in een aantal opzichten. De uiteendrijvende organisatie van arbeid zorgde voor een ontwikkeling van een nieuwe vorm van productieve onderneming → de fabriek. Het idee van een groot aantal arbeiders gespecialiseerd in verschillende technische aspecten bij elkaar gezet in een complex van gebouwen was niet nieuw. Hetgeen wat wel nieuw was, was de creatie van zulke organisaties onder een technisch management, verantwoordelijk voor de synchrone productieve processen en voor de veranderingen in de productie in reactie op de veranderende condities van de markt.

De organisatie veranderde op een viertal punten:

1. Er werden zoveel mogelijk fases van arbeid onder één dak gebracht als uitvoerbaar en winstgevend was. Dit reduceerde de kosten van overzicht en transport wat karakteristiek was voor het putting-out systeem. Het verbeterde ook de controle over de arbeidskrachten.
2. Het werkproces werd verdeeld in essentiële onderdelen, waardoor de scheiding van gradaties van arbeid onder ambachtslieden vervangen werd.
3. Deze verschillende fases van werk werden verdeeld door training en vakmanschap wat vereist werd. Dit zorgde voor een betere synchronisatie van werk, terwijl arbeidscontrole uitgevoerd werd door mensen met verschillende interesses.
4. De synchronisatie van taken zorgde ervoor dat het werkproces doorging, waardoor de surplusonttrekking gemaximaliseerd werd.

Loonarbeid heet 'vrije' arbeid: Mensen verhuisde vrijwillig naar de plaatsen waar de fabrieken stonden. Vrij om hun arbeid te verkopen. De werk mens niet langer is gebonden aan zijn feodale heersers, maar zich vrij kan bewegen van werkplek naar werkplek en ze konden niet gedwongen worden om te werken, Het was eerst zelfs moeilijk om arme mensen naar gebieden te krijgen waar er werk was. De haat voor het fabriek systeem was uitente mate groot.

Vrije arbeid heeft twee betekenissen:

1. arbeid die vrij is van buiten economische mechanisme (niet sociaal of politiek gebonden) dwang, ze kunnen hun arbeid verkopen aan de hoogste biedende.
2. het is ook vrij van productie middelen en is dus verplicht om zijn arbeid te verkopen, ze hebben geen middelen meer om zelf hun werk te verschaffen.

Een aantal ontwikkelingen in het Zuiden van de VS kunnen in verband worden gebracht met de ontwikkelingen van de Engelse katoenindustrie: Anders dan wol, katoen moest geïmporteerd worden.

Net als spinnen in Engeland makkelijker werd door de spinning jennies en power looms, werd katoen productie in het zuiden van Amerika mogelijk door Eli Whitney's cotton gin geïntroduceerd in 1786. Maar door het ontbreken van een goed klimaat wat belangrijk was voor de productie was deze laag. De Whitney's gin zorgde voor een hogere productie. In de katoenproductie werden vooral slaven ingezet, de intensieve arbeid van de katoenproductie vroegen om een aanpak van dwang. Hierdoor was het mogelijk om voor de helft van de prijs te produceren. Het verspreiden van de katoen werd gestimuleerd door het transport van de stoomboot en het spoor. Katoen verspreide zich vanuit de zuidelijke staten in ruil voor credit en goederen gekocht met credit. Er werden business agents gestationeerd in kust plaatsen. Zij handelden direct met groter plantage en kleine storekeepers, Zij gaven de katoen door aan binnenlandse business agents, die dit weer verhandelde met kust business agents voor het verschepen naar Europa. Grote uitbreiding van de slavernij, zij werden op gewelddadige manier te werk gesteld en een enorme relocatie van de bevolking, gestuurd de overheid. Het is opgelegd. 283 de double flow. van katoen vanuit de zuidelijke staten naar het noorden en dit naar Engeland. onderaan 284 het zuiden in de tijd was het zuiden een interne kolonie van het noorden. Er was ook nog een oorspronkelijke bevolking, zij mochten kiezen hun land opdelen en dan zelf een stukje land krijgen. het werd wettelijk vast gelegd dat ze van hun land werden verdreven.

Wolf geeft een verklaring voor Egyptes verlies van haar politieke zelfstandigheid. De Engelse textiel industrie importeerde niet alleen vanuit Amerika maar ook vanuit het midden oosten. In de 19e eeuw werd Egypte een belangrijke produceerder van katoen fibers voor de Europese markt. Egypte was een van de eerste in z'n regio wat zich toeleegde op commerciële banden, hierdoor werd het de eerste staat wat de industrialisering en commercialisering probeerde bij te houden. Het vereiste een gehele transformatie van politieke en economische relaties. Eerst werd de staat beheerst door mamluk, een Turkse elite van militairen en tribuut nemers van de Ottomaanse supermacht, zij kochten van de Ottomaanse staat de rechten om tribuut op te halen. De distributie van politieke en economische machten werd drastisch verminderd toen Mehemet Ali aan de macht kwam. Hij brak de macht af van mamluk door hen voornamelijk te vermoorden. Hij erkende dat er politieke en economische veranderingen moesten komen om de concurrentie aan te gaan met andere landen. Hij begon met een programma wat de graan productie verkleinde en zorgde voor een groei van een bepaald soort gewas wat geëxporteerd kon worden, katoen. Hij probeerde ook een industrie op te bouwen, hierbij had hij de hulp van de Frans Utopian socialist Saint-Simonians. Een onderdeel hiervan was het Suez kanaal. Land van boeren werd overgedragen aan grote landheren wat de katoen productie vergrote. Leningen van buitenlanders zorgde ervoor dat er minder tribuut werd gevraagd door de staat, wat er voor zorgde dat er een grotere afhankelijkheid ontstond op katoen door arbeiders om hun belasting te kunnen betalen. Grote interne onrust en rebelseheid gekoppeld aan het feit dat de staat hun leningen aan t buitenland moest af betalen, zorgde uiteindelijk voor buitenlandse inmenging. In 1882 nam Engeland Egypte over. Mehemet Ali moest alsmaar meer tribuut vragen van zijn bevolking, waardoor er een verankering van het feodale systeem komt.

Verschillen tussen gevolgen van westerse expansie ten tijde van de internationalisering van de handel en in de periode van de ontwikkeling van de kapitalistische productiewijze aan de hand van 'katoen in India'. Het verschil is:

- * Internationalisering van de handel: handel met een ander land;
- * Ontwikkeling van de kapitalistische productiewijze: parasiteren van een productiesysteem.

.Eerst werd het katoen van India verhandeld; dit was dus gewoon een handelsrelatie. Ten tijde van het kapitalisme zie je dat de invoer van Engels katoen de economie in India om zeep helpt en het bestaande productiesysteem aanpast. De katoenproductie kwam op gang en groeide, door middel van het transport; er kwam een evolutie vanwege de karren die werden getrokken door 2 ossen, hierdoor kon 6 keer zoveel worden vervoerd als toen de karren werden getrokken door 1 os. Later werd het spoorwegennet in India ook uitgebreid, waardoor de katoenproductie nog verder verspreid werd. Ook gingen de Britten molens neerzetten, voor het produceren van katoen. In molens waren de administratieve en technische stafmensen eerst Britten, maar later Indiërs. Deze mensen hadden het voor het zeggen in de molens, wat betreft de werknemers. Hierdoor werden er voornamelijk mensen aangenomen van hun eigen lineage of kaste.

Wolf bedoelt met perifere industrialisatie: Industrialisatie die klein begint, in familiekringen of kasten, zo uitbreid over een dorp, dan over een stad en vervolgens via kinship, kennissen etc. uitgroeit over een uitgebreid gebied.

De ontwikkeling van spoorwegen en de scheepvaart had een bijdrage voor de ontwikkeling van de kapitalistische productiewijze. Er was een rijzende prijs voor machines waardoor de winst minder werd. Buitenlandse markten leken verzadigd. Tussen 1820 en 1850 vertrokken veel migranten uit Engeland

voornamelijk naar Amerika. Om de winst weer op gang te brengen was er een nieuwe middel nodig van kapitaal en ontwikkeling van een nieuwe industrie. Deze industrie was het spoor, met z'n staal productie en kolen. Deze industrie had ook zijn origine in Engeland. De snelle groei van het spoor in Amerika was voornamelijk beïnvloed door Engels kapitaal in Amerikaanse ontwikkeling. Andere staten, buiten New York, nodigde Engels kapitaal uit om kanalen en sporen te financieren. Spoorbouw in Engeland zelf leverde alternatieven voor mogelijkheden van investeringen. Spoorwegen sponsorde dus in de tweede fase de industriële revolutie, shifting grote afhankelijkheid van de textiel industrie naar de afhankelijkheid van staal en ijzer. realisation crises, je moet als ondernemer je product kunnen verkopen. als de markt verzadigd wordt, dan hebben kapitalisten ook geen behoefte meer om op nieuw te investeren.

De spoorwegen hielpen de crisis van rond 1825 te overwinnen. In het tweede kwartaal van de 19^e eeuw, maakte de

Engelse textielindustrie opeens een structurele crisis mee van de kapitalistische wijze. Dit kwam waarschijnlijk door de groeiende kosten van de machinebouw voor de textielindustrie. Om het geld weer draaiende te krijgen in de economie, moesten er nieuwe ontwikkelingen komen, en deze was het bouwen van spoorwegen. Hierbij kwam er werk beschikbaar in de staalproductie en in de mijnbouw. En uiteraard het bouwen van de spoorwegen zelf was ook heel erg kapitaal absorberend. Hierdoor hadden veel mensen weer werk en werd er weer kapitaal opgebouwd in Engeland.

Hoofdstuk 10 Crisis and Differentiation in Capitalism

Periferie binnen de kern: Het uitbreiden van Engeland, zorgde ervoor dat de hele wereld onder de dominantie viel van Engeland. Het proces van andere zones afhankelijk maken van hulp van Engeland werkte zowel in het eigen land als wereldwijd. Het voordeel van het industriële kapitalisme in Engeland, gebaseerd op gemechaniseerde weverij en spinnen, zorgde voor een grote instorting van de huiswerken, omdat die instorten onder het wereldwijde putting-out systeem.

Uitbreiding van de kapitalistische wereldmarkt valt niet noodzakelijk samen met uitbreiding van de kapitalistische productiewijze. Er is een scheiding tussen de kapitalistische productiewijze en de kapitalistische wereldmarkt. De kapitalistische productiewijze mag dan misschien dominant zijn in het systeem van de kapitalistische marktrelaties, maar het transformeert niet alle mensen van de wereld in industriële producenten van surplus.

* Het is nog de vraag hoe de kapitalistische productiewijze in relatie staat tot ander productiewijzen.

* Je hoeft dus niet altijd in dichotomieën te denken. Je kunt ook gewoon de heterogeniteit erkennen. En niet te veel denken in trant van metropool en satelliet.

Wanneer rijkdom in staat is om menselijke energie te kopen en dit om te zetten in werk met gereedschap om meer rijkdom te produceren, wat weer hetzelfde doet, is de rijkdom overgezet naar kapitaal. Rijkdom, menselijke energie en gereedschappen zijn alleen maar factoren totdat zij gecombineerd worden in een relationele band, die ook enkel werken als zij in relatie tot elkaar staan. Dit is volgens Wolf kenmerkend voor de overgang van rijkdom naar kapitaal.

Surplus onder kapitalistische productieverhoudingen: De hoeveelheid waarde die geproduceerd wordt door de werkkraft gedurende de tijd dat de productie werktuigen werkzaam zijn, na de tijd die het nodig heeft gehad om de lonen te betalen voor de werknemers.

Expansie is een wezenskenmerk van de kapitalistische productiewijze. **Kapitalisme bestaat uit de combinatie van machines en arbeidskracht.** Wanneer de arbeider winst maakt, wordt deze winst geïnvesteerd in nieuwe machines. Hierdoor moet de arbeider nog meer winst gaan maken dan eerst, omdat de machines steeds duurder worden en de mensen verzadigd raken. Hierdoor moeten fabrieken verhuizen naar gebieden waar ze nog niet zoveel en zulke dure machines hebben, zodat ze daar de mensen nog uit kunnen buiten (op positieve wijze).

Lenin zag imperialisme als een noodzakelijke vervolgfase van het kapitalisme. **Volgens Lenin zou concurrentie er voor zorgen dat de economie overgenomen zou worden door kapitalisten.** Op een gegeven moment zouden de kapitalisten zo veel geproduceerd hebben, dat ze het niet meer af kunnen zetten in hun eigen omgeving, en dat ze hun rijkdom niet meer om kunnen zetten in productie in hun eigen omgeving, dat ze investeringen gaan zoeken in andere landen. Deze investeringen zouden dan vragen om politieke controle in die gebieden en vragen om meer invloed in meerdere delen van de wereld. Om dit vol te houden zullen ze noodzakelijkerwijs oorlog moeten voeren met andere kapitalistische delen.

Imperialisme: definitie: politiek van staatkundige en economische expansie.

Kapitalisme heeft altijd een groot investeringsgebied nodig. Om in niet-kapitalistische gebieden te kunnen investeren is politieke dominantie nodig. Waardoor oorlog tussen kapitalistische staten ontstaat en waardoor concurrentie niet beperkt blijft tot kapitalistische bedrijven onderling.

manieren waarop kapitalistische productiewijze van elkaar kunnen verschillen:

* **'level of profit'**: de ene groeit sneller dan de andere waardoor winstverschillen ontstaan, en meer geëxpandeerd kan worden.

* **'hoogtes en laagtes' in kapitalisme**: vb: opkomst industriële revolutie, depressie door verzadiging markt, railroadbuilding als nieuwe input, daarna grote depressie...

* **overleven van 'mercantile wealth'** (= pre-kapitalisme) onder het kapitalisme. Profijt uit oneerlijke ruil. Daardoor nieuwe gebieden afhankelijk maken waardoor zij mee gaan draaien in het kapitalistische systeem.

Hoofdstuk 11 The movement of commodities

Rond 1873 doet zich een recessie voor die de 'Grote Depressie' wordt genoemd. De grote depressie: Spoorwegen had het kapitalisme uit zijn slop gehaald en het had gezorgd voor nieuwe ontwikkelingen door de productie van ijzer, staal en kool. In 1873 zorgde uitbreiding hiervan tot een ,.... Het effect van deze downturn zijn bekend geraakt onder de Grote Depressie.

Er vinden dan veranderingen in het Europese kapitalisme plaats en dit heeft gevolgen voor gebieden buiten Europa. In deze fase, een militante kapitalisme intrudeerde steeds meer intens in de sociale structuur gebaseerd op het tributaire systeem of verwantschap gerichte manier van productie. Dit gebeurde door het aantrekken van middelen en arbeidskracht georganiseerd in verschillende manieren in een groter systeem, gedomineerd en verspreid door kapitalistische productie relaties. In dit systeem, de subsidiary gedeelte was gedwongen of gemotiveerd om producent van gespecialiseerde grondstoffen te worden, allen verbouwd en op de markt gebracht door de leiding gevende van het centrale proces van kapitaal accumulation. De hoogte van de winst werd minder wanneer de loon omhoog gaat in Europa en de kosten voor ruwe materialen stijgen in andere delen van de wereld. Investerings van kapitaal om de er nieuw leven in te blazen in de methode van productie, om de rijzende kosten te verminderen, komt maar langzaam op gang. Het is mogelijk dat het aantal (stock) kapitaal toen beschikbaar niet genoeg was om een snelle overgang van de stoom energie naar een nieuwe energie voortgedreven op olie en elektriciteit. De slome industriële overgang had een geografische en politieke aspect. Het was de op stoom gedreven Engelse industrie dat vertraagde, terwijl de VS en Duitsland langzaam hun industrieën vergroten op basis van de nieuwe technologische funderingen. Engeland verloor zijn prominente rol als werkplaats van de wereld. De grote depressie was daarom een crisis in de kapitalistische accumulation omdat het het de landen trof die het proces hadden voorzien en het veranderde de relaties in de rest van de wereld. Wat Engeland in de internationale competitie hield was de controle over India. De internationale leiderschap werd doorgegeven aan anderen. Tegelijkertijd was er een grote verplaatsing in Europa op het gebied van landbouw productie. Europese landbouw was onderhevig aan plotselinge en massale import van graan uit Amerika en Rusland, wat leidde tot een dramatische daling van landbouw prijzen. Dit deed de fundering van de Europese landbouw schudden en de emigratie naar Amerika werd er door versterkt. De uitkomst was dat meerdere kapitalistische naties van Europa op zoek gingen naar nieuwe investeringen en markten in een periode van dalende mogelijkheden. Ontevreden thuis en het intensifiëren van de competitie over zee, zorgde voor een drive naar overheersing op politiek gebied, de politiek van imperialisme. Afrika werd verdeeld, koloniën werden gevestigd in Azië en de Pacific. betekende dat dit een militant kapitalisme werd wat zich meer en meer ging uitbreiden op gebieden waar voorheen het kapitalisme nog niet bestond. De factoren die hier voor zorgen zijn afnemende winstvoet in Europa, door de afnemende winstvoet kwam het kapitalisme in crisis en er ontstonden landen die erg belangrijk werden en heel veel en snel goedkope voedsel produceren. Er ontstaan twee soorten migranten, arbeidskrachten boeren families, en migratie naar nieuwe bestedingsmogelijkheden, gebieden waar men kon investeren, gevolg hiervan is de opdeling van Afrika.

Voorbeelden van regionale specialisaties die zich in de 19e eeuw ontwikkelen.

Sommige regio's specialiseerde zich in het produceren van voedsel voor consumptie of industriële ruwe materialen, anderen verwerkte deze ruwe materialen, consumeerde het voedsel en stuurde de verwerkte goederen terug. India, Egypte en Amerika specialiseerde zich in katoen productie. bepaalde landen gingen zich

toeleggen op vlees Argentinië, en graan Amerika. maar er ontstond ook plantage landbouw. p 314 gevolg men ging rijst importeren om die contreien te bevoorraden waar plantage economieën waren. Waarom moest Engeland graan gaan importeren? Engeland was zich gaan richten op het specialiseren van verwerking van katoen en was afhankelijk van andere voor de graan toevoer. Wat is de achtergrond van de uitbreiding van de rijstbouw in Zuid-oost Azië? Aangezien de productie gericht was op een of twee soorten producten, moest de arbeidskracht worden voorzien van voedsel en andere hadden commodities nodig. In Azië was het rijst i.p.v. graan wat de basis vormde voor de voortdrijving van de arbeid. De uitbreiding van de landbouw ging hand in hand met de uitbreiding van de rijstbouw voor rijst loze gebieden.

Plantages ondergaan in de loop van de 19e eeuw veranderingen. Een plantage kan gedefinieerd worden als een kapitaal gebruikende unit die werk verstrekt aan een grote arbeidskracht onder stikte toezicht van een manager om een gewas te produceren voor verkoop. Plantage landbouw neemt daarom de vorm aan van een dril van het leger. Edgar T. Thompson definieert het ook als een militaire landbouw. Het doel is om te specialiseren in een of twee gewassen, dit is hun kracht maar ook tegelijk hun zwakte. Het is zeer kwetsbaar voor economische downturns. Productie op grote schaal vraagt om processing op grote schaal. De gecombineerde functie van de controle van de organisatie, processing en opslag creëren het plantage centrum, wat een post van autoriteit, afgesloten van de rondom liggende velden en barakken van werkers. Deze plantage stonden eerst voornamelijk in Amerika en eilanden in de Indische Oceaan, waar er voornamelijk met slaven arbeid werd gewerkt. In 1807 eindigde de Britten de slavenhandel, gevolgd door de VS, Frankrijk en Nederland. De afschaffing van slavenhandel in een deel van de wereld leidde tot een verhoging van slavenarbeid in een ander deel van de wereld. Een gebied wat slavenarbeid bleef gebruiken was Zuid Amerika wat katoen verbouwde voor Engeland. De vergroting van het kapitalisme was afhankelijk van het voortbestaan van slavernij in een ander deel van de wereld, ook was de slavernij niet meer afhankelijk van de slaven handel zelf. 315 tm 317 1. in de begin periode ontstond de plantage als kleine nederzetting binnen grote gebieden en gingen ze werken als een expending frontier. en die plantage economie waren kleine nederzettingen bedrijfjes. De arbeidsrelatie die men had gehad, de slaven arbeid, als minder productief wordt ervaren en men gebruik gaat maken van vrije arbeid, met uitzondering van enkele gebieden, bijv Cuba. In de tweede plaats gaat men ook die nieuwe plantage oprichten als moderne fabrieken, factorys in the field. Ze worden georganiseerd als een soort fabrieken. Dei verandering betekent dat je een nieuw proletariaat krijgt. derde verandering, war je voorheen een klasse had van boeren, krijg je nu een overgang naar een situatie waar het grote plantages zijn van bedrijven uit Europa die de overhand krijgen. van kleine plantage eigenaren naar grote plantages beheerd door grote bedrijven. slaven arbeid naar vrije arbeid

'peasants worden farmers': In de negentiende eeuw in Europa en in andere delen van de wereld was een vergroting van de ontwikkeling van cash-gewas productie op kleine landerijen. In Europa was dit op twee manieren tot stand gekomen:

1. Het vrijstellen van de peasants van economische en politieke tributen en verplichtingen aan een klasse van overlords. Hierdoor waren de peasants in staat hun land te gebruiken voor de arbeidsmarkt als productie middel.
2. Het verdelen van de connecties tussen de zelfvoorzienende boerderijen en de huisnijverheid onder het putting out systeem. De armere peasants en werklieden waren gedwongen om hun beroep op te geven en om bronnen van industriële arbeid aan te wenden. De rijkere of de gene met veel geluk namen het land van de minder rijke en minder gelukkigere in om er een speciaal soort gewas op te verbouwen voor de markt. Een farmer is iemand die op kapitalistische manier landbouw bedrijft, een peasant is iemand die op de oude manier landbouw bedrijft.. zelfvoorzienend met het afdragen van tribuut. Het systeem wordt weg gedrukt door de nieuwe plantage productie, boeren moeten gaan produceren voor de markt. investeringen van kapitaal. landbouwmachines. teelproducten. hier krijgen ze mee te maken.

Afhankelijk van de lokale situatie traden er grote variaties in de commerciële landbouw op. verschillende vormen van arbeidsrekrutering in de suikerteelt:

- * Eerst werd de arbeid van de suikerteelt gedaan door slaven. Ondanks de opstand van de slaven in Haïti en Jamaica en later door de verspreiding van de suikerbiet in Europa, is de suikerbiet nooit helemaal verdwenen en is het na de jaren 30 van de 19e eeuw uitgebreid.
- * Deze uitbreiding had ook een nieuwe vorm van arbeid aanvoer nodig, namelijk een contract wat de werknemer verbond aan zijn werkgever, deze kwamen uit Oost Indië. De gedwongen te werkstellen van Melanesiers of Blackbirding had invloed op een groot aantal mannen. Op vele eilanden, zorgde blackbirding voor een carrière als een lokale arbeid recruiter of een jager van mannen. Blackbirding betekende het voordeel van geweren, wat leidde tot velen aanvallen en gevechten en tot de verplaatsing van de lokale populatie.

- * Ook de Nederlanders ondernamen de uitbreiding van de suiker teelt. In het speciaal in Indonesië onder de naam van het cultuurstelsel. Cultuurstelsel, waarbij de bevolking niet in geld pacht moest betalen, maar in goederen op basis van de grondhoeveelheid die men had, in eerste plaats in dorpen later werd dit vervangen door lokale plantage eigenaren grond te geven en die konden gebruik te maken van arbeiders. Dit cultuurstelsel eiste dat bewoners de overheid belasting betaalde in de vorm van gewassen ipv geld. Uitgevonden om de productie van alle tropische gewassen te vergroten. Het was vooral zeer succesvol bij suiker en koffie. Door 1/5 van het land te vormen voor de suikerproductie, kregen de Nederlanders tegelijk geschikt land en arbeidskrachten uit de dorpen en aanwezige seizoensarbeid voor de riet velden. Afhankelijkheid van de suiker door Javaanse smallholders werd ontmoedigd, maar de gewoontelijke werkzaamheden van de Javaanse dorpen werd gestimuleerd. Deze dorpen, waar rijst arbeid alsmaar intensiever werd, functioneerde zeer effectief als een arbeidsreserve voor de suiker teelt.
- * In Puerto Rico voor de afschaffing van de slavernij, haalde de Hacienda Vieja hun arbeidskrachten van landloze vrije mannen en dwongen hen te werken door arbeidslegislation, in compensatie voor hun aanvoer van slaven. Toen de slavernij werd afgeschaft, veranderde de plantages van slavernij naar vrije arbeid, betaald, en kregen ze de vrijheid om in hun eigen voorziening te voldoen waar arbeiders hun eigen voedsel verbouwde.
- * Toen er kapitaal kwam door de bezetting van Noord Amerika en er tributare boerderijen kwamen en er irrigatie werd aangelegd werd het werk betaald een stuks, in de vorm van tokens inruilbaar voor commodities in een winkel van het bedrijf. In korte tijd, de arbeidskracht in deze regio veranderde van een populatie arbeiders wat grotendeels werd betaald in soort tot een volledig ontwikkeld rurale arbeidsklasse. contract arbeid, hierdoor is hij verplicht geraakt. ze werden met name uit India gehaald.
- * Hindoestanen uit India zijn met beloftes naar Suriname gehaald. er was verplichte arbeid stelling in zuid oost Azië melanesie.

Wolf stelt dat de expansie in productie en handel vanaf het eind van de 19^e eeuw niet een nieuw verschijnsel was. Zij verschilde echter wel zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin van de periode daarvoor. Het is niet zo dat er geen handelsbetrekkingen waren, p 352 alleen wat nu gebeurt is dat die handelsbetrekking gedomineerd gaan worden door een kapitalistische markt discipline en die gaat de hele wereld op delen in regionale specialisaties, daarvoor waren ze er ook maar nu gaat de markt discipline er voor zorgen dat ze gecreëerd worden of dat er nadruk op gelegd wordt. kwalitatieve: deze nieuwe marktrelaties die hebben als functie de kapitalistisch accumulatie bevorderen, meer accumulatie, meer winsten, om meer machines te kunnen aankopen om kapitalisme uit te breiden, dit werd genegeerd door de productie zelf.

Hoofdstuk 12

Gesegmenteerde resp. gedifferentieerde arbeidsmarkt: De variatie onder industriële units, met verschillende kapitaal verhoudingen, heeft invloed op de arbeidsmarkt. Het brengt een variatie in de kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar arbeid. Het resultaat is dat de arbeidsmarkt gesegmenteerd of gedifferentieerd is, niet homogeen. Speciale omstandigheden kunnen van positieve invloed zijn op ondernemingen met een hoge arbeids-, lage machine mix. Bijvoorbeeld, unskilled en laag betaalde vrouwen en kinderen, die het oudere Arkwright techniek gebruiken, die meer water nodig heeft, konden voor een bepaalde tijd concurreren met de meer productieve mule spinners. Soms kan het efficiënt en voordelig zijn voor ondernemingen die met een hoge machine-to-labour ratio werken om een fase van het werk proces te delegeren naar een onderneming die op een lagere level opereert. Het is dus mogelijk dat bedrijven die machines boven arbeid verkiezen om industrieën van lagere organische samenstelling te gebruiken. Op elk moment in de tijd, zullen branches van industrie met een hoog capital ratio van plat to labour power een hoge level van skills en formele of on-the-job training eisen. Zij zullen relatief hoge lonen betalen en status rewards en doelen op stabiliteit van hun arbeidskrachten. Terwijl branches van industrie met een laag capital ratio van plant to labour force juist hun lonen zullen verlagen, en gebruik zullen maken van een roterende arbeidskrachten. Segmenten van de arbeidsmarkt, en de arbeiders die zich aanbieden in deze verschillende segmenten, worden dus hiërarchisch gerangschikt. Met de 'labor aristocratie' die meer waardering krijgen in inkomen en prestige aan de top en de werkers die lage lonen krijgen in onstabiele ondernemingen onderaan. De distributie van kapitaal en arbeidsmarkten, en het resulterende verscheidenheid van de arbeidskracht lokaal, regionaal, nationaal en internationaal, staan nooit vast en zijn niet stabiel.

Voorbeelden van de grote verschillen tussen specifieke arbeidsklasse: Toen de term 'working class' in 1815 opkwam beschreef het een meerderheid van klasse, maar de karakteristieken van bepaalde klasse lieten grote verschillen zien. Ze verschilde in hun origine, in het punt van toetreding tot de arbeidsmarkt, in samenstelling en in de manier waarop ze relateren aan andere groepen en sociale categorieën. Een oude

working class zal andere karakteristieken vertonen dan 'nieuwe'. Een groep glasblazers in Zuid West Frankrijk begon aan een andere carrière dan de miners in dezelfde regio. De glasblazers waren nakomelingen van een onderneming van skilled migrerende craftsmen met wijdverspreide 'comopolitan' connecties. De miners waren nakomelingen van kleine boeren, met lokale roots en lokale accenten die als miner en boer werkten in het na seizoen. Toen zij hun land verloren, werden ze meer aangewezen om de mijnen wat de verschillen tussen skills en status tussen hen egaliseerde. Sommige landen trokken hun arbeidersklasse aan binnen hun nationale grenzen, andere zoals de VS, bouwde zijn arbeidersklasse op door het importeren van verschillende etnische groepen van buiten de VS.

De arbeidersklasse varieert ook in de samenstelling. Een groot deel van de arbeidskrachten recruited in de Engelse textiel mills van de eerste fase van industrialisatie bestond uit vrouwen, kinderen en pauper leerlingen. De millhands van het vroege New England waren voornamelijk jongen ongetrouwde vrouwen. De arbeidskrachten in Bombay mills bestond juist voor het grootste gedeelte uit getrouwde mannen.

Arbeidersklasse verschillen verder in de locatie, geografische waaier en de samenstelling van de sociale banden die nodig waren om te kunnen rondkomen. In de Engelse mill steden rond 1850, bestond de werkende klasse voornamelijk uit kern gezinnen, die door vrouwen en kinderen aan het werk te stellen overleefde. Vele families clusterde bij elkaar in gedeelde accommodatie. In contrast tot Engeland, verlieten in India textiel werkers hun vrouwen en kinderen in hun joint families, en kwamen zij later weer terug zodat een ander familielid kon gaan werken.

De karakteristieken van een arbeidersklasse is dus niet alleen bepaald door het loon maar ook door de banden met de kinship, lokaal en associatie, de afstand tussen dorpen en steden van origine en de nieuwe omgeving van de industriële locaties.

“bearer and protagonist of a homogeneously integrated culture that he either retains or yields up as a whole”, wolf stelt ipv deze opvatting een andere opvatting voor. Er zijn vaak interne tegenstellingen in culturele patronen en tegelijkertijd kunnen ze samengaan met patronen van andere culturen. Het is niet moeilijker voor een Zulu of een Hawaïaan om een andere cultuur te leren dan het voor een Pomeranian of Fukien Chinees is. Wat significant is voor de migrant is de positie waarin hij geplaatst wordt, in relatie met andere groepen bij aankomst. Die plaats bepaald welke van de vroegere bronnen hij kan toepassen en welke nieuwe hij zich moet aanleren. De positie van de migrant is vastgesteld niet door de migrant of zijn cultuur als wel door de structuur of de situatie waarin hij zichzelf bevindt. Onder de kapitalistische mode of production is deze structuur gecreëerd door de relatie van kapitaal tot de arbeiders in de arbeidsmarkt. Mensen kunnen migreren vanwege religieuze, politieke, ecologische of andere redenen, maar de migratie van de 19e en 20e eeuw was grotendeels arbeidsmigratie, verplaatsing van de dragers van arbeid.

Drie grote migratiegolven:

1. De eerste golf was geassocieerd met met de initial periode van de Europese industrialisatie. Het begon in Engeland, richting kapitalistische industrieën en dit was alleen een korte afstand, aangezien de industriële ontwikkeling nog zeer lokaal was en gelimiteerd. Hoe lokaal ze ook waren het maakt van Lancashire de meest urbanized gedeelte van Engeland in het midden van de 19e eeuw.
2. Een tweede golf stuurde Europeanen over zee. Ongeveer 50 miljoen mensen verliet Europa permanent tussen 1800 en 1914. De meest belangrijke bestemming was de VS. Dit beïnvloedde de industrialisatie van de VS.
3. De derde golf stuurde contractarbeiders van verschillende origine naar de expanding mines en plantages in de tropen. Deze golf representeert een aantal ontwikkeling, zoals de establishment van een migratie arbeidskracht voor de Zuid Afrikaanse mijnen, de groei van de handel in Indiase en Chinese contractarbeiders en de gesponsorde migratie van Italiaanse werkers in de koffie regio van Brazilië. Deze bewegingen legde niet alleen de basis voor de grote verhoging van tropische producties maar het speedel ook een grote rol in het creëren van infrastructuur voor transport en communicatie, de eerst vereisten voor een verdere uitbreiding van kapitaal ontwikkeling.

INDIA:

De meeste plantage waren hun slavenarbeid kwijt, de vrije slaven wilde niet langer meer werken voor dezelfde masters. Om potentiële ruïnen tegen te gaan begonnen de Britten nieuwe bronnen van arbeid aan te trekken. De vraag voor plantage arbeiders werd daarom met through door de georganiseerde migratie van contract arbeiders van India en China. Indiërs werden voornamelijk ingezet op plantages en Chinezen in mijnen. Alles bijelkaar zijn er zo'n 1 miljoen Indiërs naar overzeese plantages gegaan. In India werd er gebruikt gemaakt van recruiters. Zij boden vooruitbetalingen, wat gebruikt werd om schulden af te lossen en een afscheidsfeest te geven en een ticket te kopen. Het grote gedeelte van de Indiërs die India verlieten waren untouchables of leden van lagere kasten van de peasantry.

EUROPA (ITALIE)

Veel Italianen werden aangetrokken door Brazilië om te werken in op de koffie plantages. De overheid betaalde voor hun reis en de lokale planter gaf een jaar loon vooruit betaald, zij subsidieerde dus 'free' Italiaanse arbeid. De Italiaanse migratie werd gestimuleerd door een crisis in de landbouw aan het begin van 1870's. Kleine boeren werden gedwongen te stoppen vanwege de dalende prijzen voor landbouwproducten. De daling was voor een groot gedeelte het resultaat van een concurrentie van Rusland en Amerikaans graan. De steeds groter wordende invoer van manufactured goods, verstoortte de markt van handicrafts. Er zat niks anders op dan te verkassen, per seizoen, tijdelijk of permanent.

CHINA

China bleek een andere bron van arbeidskracht. Chinezen waren al voor de Europese expansie in Zuidoost Azië. In de 15e eeuw controleerde de Chinese staat buitenlandse handel en zij creëerde een onbewoonbaar niemandsland langs de kust om contacten tussen de Han's te voorkomen. Dit voorkwam ook migratie naar buiten toe. Aan het einde van de opium oorlog in 1842 werd de barrier opgeheven. Politieke onrust en economische crisis in China, bewoog velen om arbeidscontracten overzee te accepteren. Als een ondernemer Chinese arbeiders wilde om te gebruiken in Malaya dan kon hij contact zoeken met een 'coolie broker' in Singapore of Penang. De coolie broker gaf een orde door voor arbeid aan 'easing-house' keepers in Swatow, Amoy, Hong Kong of Macao. Deze eating-house keepers namen dan contact op met de 'headman' die arbeiders recruited op dorp niveau. Zij betaalde de kosten zelf of gingen naar een 'credit - ticket' broker die hun koste betaalde van hun reis. Degene die hun eigen reis hadden betaald waren vrij om werk te zoeken. De 'onbetaalde passengers' hadden schulden en moesten voor een tijd voor de schuldeiser werken. Ze hadden sociale controle over hen. Coolie brokers en depot keepers hadden vaak een machtige positie in geheime samenlevingen,

Er zijn elementen van de apartheidspolitiek in Zuid-Afrika te herkennen in Wolfs beschrijving van de 'labour policy' in Zuid Afrika in de 19e en 20e eeuw. De witte arbeiders kregen voor het werk in de mijnen meer dan de zwarte, de zwarte kregen maar 1/10 van de witte arbeiders kregen. De zwarte arbeiders werden aangenomen als tijdelijke krachten en zij moesten apart wonen in 'gesloten' compounds. Afrikanen mochten op den duur niet meer permanent verblijven in towns en cities. Er werden pass laws aangenomen die Afrikanen verplichtte om altijd een residential premits, lodgers permits, certificaten van hun werkgever en een curfew pas bij zich te dragen. Dit gaf de staat de mogelijkheid om Afrikanen te verplaatsen van de ene plek naar de andere waar arbeid nodig was. Deze laws maakte vrije movement onmogelijk. Witte arbeiders kregen voordelen bij baantjes zoals supervisie baantjes, dit resulteerde in een gesegmenteerde arbeidsmarkt gehandhaafd door de politiek.

Vrije arbeid kan voor een kapitalist zelfs voordeliger zijn dan slavenarbeid. Onder het verwantschapssysteem kunnen leden van het verwantschapssysteem niet gehuurd worden maar ook niet ontslagen kunnen worden. Een tribuutstelsel en een heer hierin moet voortdurend militaire macht gebruiken, om er voor te zorgen dat het surplus moeten worden toe geleverd. De slaven handelaren, moesten zelf zorgen dat de slaven in leven bleven, ze moesten onderhouden worden. Dat kon wel eens heel duur uitpakken. Een kapitalistische ondernemer, kon arbeiders op de goedkoopste manier in dienst nemen en ontslaan als het niet meer nodig was.

plural society: multiculturele samenleving. daarmee bedoelen we dat je aparte culturen hebt in een samenleving die naast elkaar bestaan.

In de koloniale gebieden, de plantage sector stonden verschillende culturen naast elkaar, internal disjunction. Chinezen Javanen, Indiërs, allemaal aparte groepen, culturele en etnische identiteiten. Dat is in stand gehouden, dit wordt gebruikt om aan te geven als je nou die controlerende macht van koloniale macht weghaalt dan zou zo'n samenleving uit elkaar vallen. dit kan je ook op de hedendaagse samenleving toepassen, geeft verklaring kracht aan cultuur. Reificatie van eigenschappen van de groepen, het geeft een verklaring voor het apart zijn, je gaat niet kijken naar de mate van eenheid die die groepen hebben in het dagelijks leven en werk.

Eerder is al aangegeven dat verschillen in ratio van kapitaal en lonen verschillen creëerde in de arbeidsmarkt. De tegengestelde interest dat de werkende klasse verdeelde worden verder versterkt door raciale en etnisch onderscheid. Dergelijke beroepen dienen om verschillende categorieën toe te wijzen op de schaal van de arbeidsmarkt. en het verband de gestigmatiseerde populatie naar de lagere levels en het isoleert de hogere rang van competitie. Kapitalisme creëerde niet al het onderscheid van etniciteit en ras om categorieën van arbeiders van elkaar te onderscheiden. Het is niettemin het proces van arbeidsmobilisatie onder het kapitalisme dat dit onderscheid en de effectieve waarde verleent. Raciale benoemingen zoals Indiaan en Neger zijn de uitkomst van de onderwerping in de loop van de Europese handels uitbreiding.

Kapitalistische accumulatie blijft nieuwe arbeidsklasse vormen over de hele wereld. Het rekruteert deze werkende klasse van een verscheidenheid van sociale en culturele achtergronden en zet ze in verschillende politieke en economische hiërarchieën. De nieuwe arbeidsklasse veranderde deze hiërarchieën door hun aanwezigheid en worden zelf veranderd door de krachten waaraan ze blootgesteld worden. Op dat level creëert de verspreiding van de kapitalistische mode overal een wijdere eenheid door de constante reconstructie van zijn karakteristieke kaptieaal-arbeid relatie. Op een ander level creëert het ook verschillen, accentueert het sociale tegenstellingen. Binnen een steeds meer geïntegreerde wereld zien we de groei van steeds meer diverse proletarische diaspora

Constable

Hoofdstuk 1 Foreign and domestic in Hong Kong

Er ontbreekt een belangrijk aspect volgens Constable aan eerdere studies over domestic workers. Constable is voornamelijk geïnteresseerd in de manier waarop voorgaande studies zich bezig hielden met de machtsrelaties ten aanzien van de *domestic workers*. Het meeste van die literatuur onderzocht de oorzaken en de manifestatie van onderdrukking op de werkplaats en de bedoelingen waarmee de werkgevers de werknemers domineerden. Accommodatie is impliciet in de meeste van deze studies, maar het was eigenlijk nooit een centraal theoretisch punt. De studies die zich voornamelijk richten op onderdrukking, benadrukken vaak de passiviteit en machteloosheid van de werker, net als de dominerende macht van de werkgever. Macht is te eendimensionaal weergegeven. De werkers worden neergezet als simpele slachtoffers. Zo'n benadering verwaarloost, en soms verbergt het zelfs, andere, naast elkaar staande en concurrerende vormen van macht en vertegenwoordiging. De *domestic workers* proberen zelf ook hun werkcondities te verbeteren, hier wordt vaak niet naar gekeken.

Constable geeft aan dat ze het belangrijk vindt om niet alleen aandacht te besteden aan de relatie tussen de werkgever en de domestic worker, maar ook aan allerlei andere "disciplining agents". Constable probeert te laten zien dat domestic workers, net als hun werkgevers en ronselaars, een soort van macht bezitten, ondanks het feit dat ze gedomineerd worden door anderen. Om een simplistische vergelijking te voorkomen, vergelijkt ze allerlei verschillende "disciplining agents" – werkgevers, werkgeving, ronselaar instellingen, regeringen en de werkers zelf. Ze doet dit om te laten zien dat de situatie een complexe set van tweeslachtigheden en tegenstellingen is.

Constable vindt het te gemakkelijk om het verschijnsel 'accommodation' te verklaren als een duidelijke vorm van onderwerping of als 'signs of false consciousness'. Sommige domestic workers accepteren hun werksituatie als hun lot, anderen tolereren het misbruik van hun werkgevers, omdat zij de Filippijnse eigenschap uitoefenen van *hiya, tiis*, en *bahala na*; schaamte, uithoudingsvermogen en "God zorgt voor alles". Anderen zeggen juist dat niemand hen heeft gedwongen om naar Hong Kong te komen en dat het totaal aan hen is om hun eigen situatie te verbeteren of niet. Deze tegenstellingen laten zien dat het verschijnsel accommodatie niet zo makkelijk te verklaren is.

Overt forms of discipline: een meer directe, brute vorm van discipline die vooral gebruikt werd in de slavernij en bediening. Gewelddadige, constante, totale, massieve, niet-analytische, ongelimiteerde vorm van dominantie, uitgevoerd in de wil van de meester.

Covert forms of discipline: een nieuwe, moderne vorm. Met een grotere schaal van controle, waarbij zelfs de bewegingen, gebaren, gedrag en snelheid aangepast worden. Bij deze moderne vorm gaat het niet langer om het eindproduct, maar om het mechanisme, het lichaam en de eigenschappen van het lichaam. Deze vorm impliceert ook ononderbroken, constante medewerking.

Domestic workers, vooral de hoger opgeleiden, verkiezen de *covert form* boven de *overt form*. In hun wil professioneel over te komen, verkiezen ze meestal een meer moderne manier van meewerkende methoden.

Hoofdstuk 2 Global Themes and Local Patterns

De Filippijnse regering heeft 20 jaar economische crisis moeten doorstaan. De migranten werkers zorgen ervoor dat er een grote hoeveelheid buitenlandse valuta binnenkomt, waar veel behoefte aan is. Ook hebben de migranten werkers ervoor gezorgd dat de werkloosheidscijfers zijn gedaald. Voor de regering en de mensen in Hong Kong, zorgden de domestic workers ervoor dat de arbeidstekort probleem werd opgelost. Ze zorgden voor opluchting bij de meeste vrouwen van hogere klassen, omdat ze het huishouden niet meer hoefden te doen. In veel gevallen zorgen domestic workers voor het huishouden, de jongere kinderen en de

ouderen, zodat de lokale vrouwen kunnen werken om iets in te brengen in het inkomen van het huis. Constable zegt dat de Filipina dan ook een 'valuable commodity' zijn geworden.

Aanvankelijk werkten er hoofdzakelijk mannen als servants in Hong Kong. Zowel de Europeanen als hun werknemers waren mannelijk, het was in het koloniale tijdperk normaal om enkel mannen aan te nemen. Vooral Hong Kong was een ruige plek, die niet geschikt was voor vrouwen en kinderen. Na een aantal uitbraken van de pest in Hong Kong werden sanitair en huizen verbeterd en de omgeving werd meer geschikt bevonden voor Chinezen en Europese vrouwen en kinderen. De toename van de vrouwen en kinderen zorgde voor veel veranderingen. Chinese en Europese vrouwen hadden liever vrouwelijke huishoudelijke werkers, voornamelijk voor als persoonlijke hulp en zorg voor de kinderen. Door de verbetering van het economische klimaat, konden mannen beter betaald werk vinden als arbeiders dan als hulp. Vrouwen namen de plekken in van de mannen. Ook was het bemachtigen van een huis een groot probleem in Hong Kong, en prostitutie en huishoudelijk werker waren de enige opties om aan een slaapplek te komen.

In begin jaren 70 vindt er in de economie van Hong Kong een verschuiving plaats van de industriële sector naar de dienstensector. Dit was een belangrijke reden was voor de komst van Filipina workers naar Hong Kong. Vanaf vroege koloniale tijden tot laat in 1940 was Hong Kong een centrum voor scheepvaart en handel. In de vroege jaren van 1950, in gevolg van de communistische revolutie, ondervond Hong Kong een grote invloed van kapitaal en ondernemers vanuit China. Er werd gespecialiseerd in de lichtindustrie en in de vroege jaren 1960 had het een grote industriële economie gebaseerd op export. In 1970 vond er een verschuiving plaats van de industriële sector naar de dienstensector. De vernieuwde interesse in de handel zorgde voor een grotere vraag in de dienstensector. In 1980 steeg de vraag naar vrouwen in de dienstensector, vooral als ze secondary school hadden afgemaakt. Vanwege het feit dat de werkeloosheidscijfers nooit hoger waren dan 2% van de bevolking, was het nodig om arbeidskrachten uit het buitenland te halen. De werkende families die voorheen altijd hadden gerekend op familieleden om te helpen in het huishouden, opvoeding etc., vonden dit niet langer meer kunnen. Met het groeiende dubbele inkomen, werd de voorkeur gegeven aan het inhuren van hulp, maar het was moeilijk om Chinese vrouwen te vinden voor dit werk, omdat de groeiende lonen in de fabrieken meer trokken. Vrouwen uit Hong Kong prefereerden fabriekswerk boven huishoudelijk werk, omdat het zorgde voor vaste tijden, meer onafhankelijkheid en een hogere sociale status. Op een gegeven moment werd er gezegd dat de Chinese domestic workers niet meer zo goed waren als dat ze vroeger waren. Het tekort aan lokale arbeiders en de veranderende behoeftes van de Hong Kongse huishoudens zorgden ervoor dat de opening voor buitenlandse domestic workers groter werd. Hierdoor kwamen de Filippijnse werksters in Hong Kong. Filippijnse waren goedkoper en, gezien vanuit de moderne standaard, ook beter.

3 periodes van 'Filipion migrant labour' en de oorzaken ervoor:

1. **1906 – 1934** : boeren met weinig scholing gingen werken op plantages in Hawaii en in de tuinbouw in de VS. In 1934 waren de arbeidsplekken in Hawaii minder geworden en werden de Filippijnen als aliens bestempeld door de immigratiewetten. In 1946 werden 7 duizend Filippijnen gerekruteerd om te werken op ananasplantages in Hawaii, maar datzelfde jaar stelde de regering in dat er maar 100 Filippijnse immigranten per jaar de VS binnen mochten.
2. **1946 – 1960** : in deze periode waren de meeste immigranten lid van het leger van de VS of het waren familieleden van de eerdere immigranten. Door de vastgestelde quota van immigranten werden de immigranten die binnenkwamen meestal dokters, tandartsen, verpleegsters of technicus. Rond deze tijd begonnen de Filippijnen zich ook te settelen in Europa en gingen er steeds meer werken als scheepslui op internationale schepen.
3. **Begon in 1970 en bestond uit 3 verschillende wereldwijde gebeurtenissen:**
 - I. De vermindering van de olieprijs op de wereldmarkt in 1973-74 en in 1979-80, die nadelig was voor de Filippijnse economie en ervoor zorgde dat veel landen in het Midden-Oosten hoge winsten verzamelden.
 - II. De internationale vermeerdering van rente in 1979-80, die er automatisch voor zorgde dat de rente over de lonen naar omhoog gingen.
 - III. De globale recessie van 1980-82, die resulteerde in een drastische vermindering van de hoeveelheid Filippijnse export en een drastische vermindering in buitenlandse handel.

Foreign workers zijn een belangrijke inkomstenbron voor de Filippijnen, maar Constable wijst tevens op de problemen die emigratie met zich mee brengt. Het vervangen van emigranten met werkers die de zelfde kwaliteiten hebben in het land zelf. Critici vragen zich ook af of de sociale problemen die migratie met zich meebrengt en de lange termijn economische problemen die voortkomen uit de afhankelijkheid van de

migranten werkers het wel waard zijn. Het succes van de migranten werkers heeft een keerzijde; gebroken families, kinderen waar niet voor gezorgd wordt die nog thuis zitten en ruwe levensstijlen.

'Filipinas are increasingly seen as a group whose differences are not simply class based, or even ethnic or cultural, but racially, biologically, and "naturally" constituted. Huishoudelijk werk werd in de jaren 1980 in de spreektaal gelijkgesteld met banmui (Filippijnse meid). Chinese kinderen in Hong Kong refereerden naar hun huishoudelijk werksters als 'mijn Filippijnse'. Dat huishoudelijk werk werd gezien als logisch of natuurlijk werk voor de Filippijnen maar dit betekent niet dat de werkgevers vinden dat ze hun werk ook echt goed doen.

Constable noemt **drie verschillende categorieën** amahs: *de muijai*, *de sohei of mahjeh* (de zogenaamde sworn spinsters), en de 'post-1945 refugee women'. **De belangrijkste verschillen tussen de muijai en de soheij:**

- * **Muijai;** werden gezien als het bezit van de meester/werkgever, en moesten alles doen wat hij of zij wilde. Een muijai is een jong meisje, tussen de 8 en de 10 jaar, die bij haar ouders vandaan is gehaald en naar een andere familie is gebracht met de bedoeling dat zij, gebruikt wordt als een huishoudelijke hulp, zonder betaling en zonder de vrijheid om de familie te verlaten uit vrije wil of door de wil van haar natuurlijke ouders. De taken van een muijai waren niet vastgesteld, maar het werd over het algemeen verwacht dat haar meester een huwelijk organiseerde, wanneer zij aan het eind van haar tienerjaren was, waarna zij weer een vrij persoon zou worden.
- * **Sohei;** waren vaak meer onafhankelijk, omdat ze een extern netwerk van hulp/vrienden/familie etc. hadden.

Hoofdstuk 3 Superior Servants

Overeenkomsten tussen de Muijai en de Foreign Domestic Worker:

- * Ze worden allebei beschouwd als goederen/bezittingen/eigendom op de manier waarop zij geïnspecteerd, gekocht, verhandeld, bezeten, geobjectiveerd en behandeld worden als economische investeringen
- * De werkzaamheden en de extreem lage status van de buitenlandse huishoudelijke werksters komen meer in de buurt van die van de muijai dan die van de Chinese amahs
- * Beide types van huishoudelijke werksters krijgen te maken met extreem harde vormen van discipline
- * De Filippijnen, krijgen vaak hun loon niet uitbetaald, resten van eten te eten en worden gedwongen lange dagen te werken, totdat ze ziek zijn van uitputting, net als de muijai
- * De buitenlandse huishoudelijke werksters worden, net als de muijai, vaak uitgeleend aan vrienden of familie, of worden aan het werk gezet in winkels of fabrieken, waarvan de verdiende loon dan naar hun 'meesters' gaan.

Verklaring van Constable waarom Chinese amahs tegenwoordig zo worden geïdealiseerd: Amah wordt losjes gerefereerd aan iedere huishoudelijke werkster, maar de buitenlandse vrouwen vinden dat amah eigenlijk alleen op de Chinese vrouwen slaat. Sankar definieert de traditionele amahs als voor-1945 ingekomen immigranten en na-1945 ingekomen vluchtelingen. Ze houden zich aan de klassieke werkster-werkgever relatie en verwacht hier onvoorwaardelijk respect en hulp in de oudere dag voor terug. Amahs waren veel beter af dan muijai, want ze verdienden hun loon en waren, in theorie, vrij om hun werkgevers te verlaten of te onderhandelen over hun werksituatie. De traditionele amahs verwelkomden de sentimentele band met de familie waar ze voor werkten, maar de amahs van tegenwoordig willen dat niet meer, omdat ze dat zien als een invasie in hun privacy. De traditionele amahs worden vooral zo geïdealiseerd, doordat zij hun plaats kenden en boven alles, waren zij trouwe helpers. Deze nostalgische visie wordt gewoon nog steeds vastgehouden.

De Filippijnse werksters worden gezien als druk, veeleisend, agressief en men heeft het idee dat zij China over willen nemen of in ieder geval een soort invasie zijn, terwijl er ondertussen van de amahs een heel vredig beeld is ontstaan, hoe rustig en trouw die wel niet waren.

Hoofdstuk 4 The Trade in Workers

Voorbeelden waaruit blijkt dat Filipina workers door recruitment agencies als commodities worden gezien: In 1994 waren er 481 werknemers agencies in Hong Kong en 12 jaar later waren dit er al 972, het was meer dan verdubbeld. Mensen gaan naar de agencies op aanraden van kennissen die daar al een werkster vandaan hebben, of via een advertentie. Je gaat dan naar zo'n agency en beschrijft wat voor wensen je

hebt, dan wordt je verwezen naar de files over de werksters. Soms kun je video's of foto's zien, of een live interview houden via internet.

De agencies zijn voornamelijk bezig met het showen, laten zien en overtuigen dat hun werksters, hun producten beter zijn dan die van andere agencies. Veel van de vrouwen die van zulke agencies verhuurd worden, zijn 'hand-picked', dus zelf uitgekozen door de agencies, zodat ze goede kwaliteit kunnen leveren. Als je binnen 3 maanden niet tevreden bent, kun je een nieuwe uitkiezen.

De huishoudelijk werkster wordt behandeld alsof ze een onbeweeglijk huishoudartikel is: ze is er in verschillende modellen, gaat in de uitverkoop, ze heeft garantie op zich en ze kan makkelijk ingeruild worden, als de eigenaar niet tevreden is. Ze heeft niets te zeggen over het werk wat ze moet doen en de verkoper is, zodra ze de winkel uit is, ook totaal niet meer in haar geïnteresseerd.

Direct hires: zijn werksters die nog niet eerder in Hong Kong zijn geweest,

finish contract workers: zijn vrouwen die al werkten in Hong Kong en bijvoorbeeld ontslagen waren.

De direct hires zijn gehoorzamer, eerlijker en werken harder en de finish contract workers zijn al eens eerder ontslagen, dus daar zal een reden voor zijn. Diegene die er nog niet geweest zijn, zijn trouwer en minder wijs en eigenwijs. Diegene die er wel al zijn geweest weten hoe het gaat en zijn daardoor moeilijker te handhaven.

Constable geeft aan dat zelfs het lichaam van de domestic workers gediciplineerd wordt.

Bij het aanmeldingsformulier en het aanmeldingsinterview krijgen ze vragen over hoe ze zouden handelen in bepaalde gevallen en hierbij geven ze antwoorden alsof alles wat de werkgever wil en zegt, goed is. Ze schikken zich totaal aan de wensen om de baan te krijgen, soms liegen ze hierbij zelfs over hun leeftijd of hun verleden. Veel vrouwen passen hun leeftijd aan om sneller werk te krijgen, sommige zeggen ouder te zijn en anderen zeggen jonger te zijn. Hierbij wordt ook hun haar en kleding aangepast, om het geloofwaardiger te maken.

Ook liegt men over de leeftijd van de kinderen die ze thuis hebben en over de zekerheid die ze voelen over de kinderopvang in hun thuisland.

De vrouwen worden in uniformen gezet, onderzocht, gefotografeerd, x-rayed, gemeten en geëvalueerd. Ze moeten er goed uitzien en worden vaak geadviseerd om een aantal kilo af te vallen, nagels te knippen, haren te knippen, geen make-up en sieraden te dragen en hun schoenen te veranderen. Ze moeten proberen er netjes en verzorgd uitzien, maar niet mooi en goed gekleed.

Ook wordt er een totale medische test gedaan, waarvan de uitslagen in hun file worden gestopt. Op basis hiervan kan de werkgever ook een 'betere' keuze maken.

Volgens Constable neemt de economische afhankelijkheid van Filipina workers toe (en daarmee hun bereidheid om zich te laten transformeren tot de ideale dienstmeid) op het moment van aanmelding bij de recruitment agency. Ze is meteen economisch afhankelijk, omdat ze geld moet betalen voor de inschrijven etc. en doordat ze het verdienen van veel geld in zicht heeft. Veel vrouwen sluiten een lening af, of lenen van familie of vrienden, om aan een baan in Hong Kong te komen. Veel agencies vragen een bedrag van wel 3 keer het maandloon wat de vrouwen verdienen.

De schulden en de economische afhankelijkheid zorgt ervoor dat de werksters een goede band met hun werkgevers moeten onderhouden, omdat die hen zomaar op straat kunnen zetten en terug naar hun eigen land kunnen sturen, terwijl ze nog grote schulden hebben.

awkward and ambivalent class position' van Filipina domestic workers: In de Filippijnen was ze arm en werkeloos of een hoog opgeleide vrouw. Ze heeft misschien haar eigen vlucht naar Hong Kong betaald, of ze komt daar aan in diepe schuld. Haar verdiensten worden misschien gebruikt om thuis een huishoudelijk werkster mee te betalen, dus is ze op dat moment zelf een huishoudelijk werkster en de baas van één. Als ze één keer per jaar de Filippijnen bezoekt is ze daar de rijke vrouw, in plaats van de arme werkmeid.

Recruitment agencies geven de voorkeur aan arme en laag-opgeleide domestic workers. Veel werkgevers vinden het een fijn idee/gevoel dat hun meid minder is dan hen, ze willen hierdoor echt dat klassenverschil benadrukken. Chinese werkgevers zijn het altijd al gewend geweest, de cultureel traditionele gescheiden hiërarchische slaaf-meester relatie. De agencies raden de werkgevers aan om minder opgeleide werksters te nemen, omdat die hun plaats weten, die nemen de superioriteit van de werkgever voor lief. Een hoogopgeleide werkster krijgt sneller air en vindt zichzelf al snel te goed voor echt werk wat ze moet doen.

Constable stelt dat disciplineren van Filipina workers plaats vindt tot ver buiten de werksfeer en diep doordringt tot in hun prive leven: 'Her body, her personality, her voice, and her emotions may be subject to her employer's controls'.

Het voorbeeld van Cathy: ze moest veel meer werken dan in haar contract stond, extra huizen en kantoren schoonmaken, voor honden zorgen en ze kreeg minder geld dan in het contract stond. Haar geld werd gestort op een gedeelde rekening, waar ze uiteindelijk helemaal niet bij kon, zodat ze nog steeds haar geld niet heeft. De dagen waarop ze vrij heeft, worden ook elke keer verandert, waardoor ze geen afspraken kan maken met familie of vrienden. Haar tijden dat ze thuis moet komen worden voor haar bepaald en de dagen waarop ze mag douchen, haar haar mag wassen en hoelang ze mag douchen wordt ook voor haar bepaald.

Het meest essentiële verschil tussen een fabrieksarbeider en een domestic worker en de consequentie voor de positie en werkomstandigheden van domestic workers:

Fabrieksarbeiders werken met z'n allen voor 1 werkgever en hebben gezette tijden en gezette opdrachten die ze moeten vervullen. De domestic workers hebben hun huis en werk in 1 ruimte, waardoor werk en privé nauwelijks gescheiden is. Fabrieksarbeiders kunnen hierdoor een scherpere lijn trekken tussen de plek waar de werkregels wel gelden en de plekken waar de werkregels niet gelden. In het geval van de domestic workers gelden de regels die zij hebben verder meestal voor niemand. Ze hebben echt als enige die regels waar zij aan moeten gehoorzamen

'Relationships with certain family members may be close, but some fairly typical conflicts can develop.'

De Filipijnse vrouwen douchen het liefst 2 keer per dag en dan in ieder geval 's ochtends. Van de Chinese werkgevers mogen ze maar 1 keer douchen en dan alleen 's avonds. Dit geeft heel veel conflicten.

Eten is ook een groot probleem, omdat de werksters het Chinese eten meestal niet lekker vinden, en omdat de Filipijnse vrouwen meer eten dan Chinezen.

Er ontstaat meestal ook een conflict tussen de domestic worker en de schoonmoeder, de moeder van de man in huis, omdat de schoonmoeder wil dat haar zoon zijn geld niet voor niets uit geeft aan een domestic worker houdt zij haar de hele tijd in de gaten.

Er kan ook een conflict ontstaan door kinderen in huis. Als de werkster gehecht raakt aan de kinderen in huis en de kinderen vinden de werkster ook erg aardig, kan de moeder jaloers worden.

Klasse kan ook een belangrijke bron van conflict zijn in de relatie tussen Filipina domestic workers en hun werkgevers. Soms worden er ook persoonlijke verhalen of vertrouwenskwesties verteld aan de werksters, maar dan hoeven ze alleen maar te luisteren en sympathie te tonen, omdat de werkgevers die dingen alleen maar vertellen, omdat ze weten dat de werkster in een ander sociaal milieu zitten en het veilig is bij hen. De vrouwelijke werksters deden thuis in de Filipijnen meestal hetzelfde werk als wat hun werkgeefster nu doen in Hong Kong. Maar omdat de middenklasse in Hong Kong net een beetje in opkomst is, proberen ze die status te behouden en willen ze zich beter voelen dan de werksters die ze inhuren. Het klassenconflict ontstaat dan ook meestal sneller tussen de net opkomende middenklasse en de werksters in plaats van tussen de echte rijke elite en de werksters. De middenklasse is bang de status te verliezen die ze net hebben verkregen en willen niet gelijk staan aan de vrouwen die ze hebben ingehuurd als werksters.

Hoofdstuk 6 Disciplined Migrants, Docile Workers

Constable beweert en toont aan dat de Hong Kong wetgeving met betrekking tot Foreign domestic workers eerder in het voordeel van werkgevers is dan van de FDHs.

Buitenlandse huishoudelijke werksters zijn bij definitie tijdelijke overblijvers in Hong Kong, waardoor ze ook de rechten en privileges hebben die daar bij horen. Veel factoren van de contracten die zij krijgen zijn moeilijk te begrijpen en als ze begrepen worden is het vaak zo dat ze meer neigen naar het voordeel van de werkgever. Zelfs als de werksters hun rechten weten en de toegang weten om hun rechten te verdedigen, kiezen ze er vaak voor dat niet te doen, omdat het zoveel persoonlijke en financiële kosten met zich meebrengt, en omdat de meeste werksters het geld en de tijd er niet voor hebben/krijgen. In de contracten staat dat de werkgever moet zorgen voor gepaste accommodatie, maar ondanks dat zien de immigratie officieren een niet goed onderkomen niet als goede reden voor de werksters om van werkgever te verwisselen. In het contract staat dat de werksters huishoudelijk werk moeten doen, maar als de werkgever een bedrijf aan huis heeft, valt alles wat bij het bedrijf hoort ook onder 'huishoudelijk werk'.

Ook de werksters die illegaal werk doen in Hong Kong worden bedrogen. Ze verdienen meer dan wanneer ze legaal werken, maar ze verdienen minder dan de lokale bevolking die hetzelfde werk doet en ze riskeren werkeloosheid, boetes, gevangenisstraffen en uitzetting, terwijl hun werkgevers niet riskeren.

De wetgeving wat betreft 'medical provisions' zit relatief goed in elkaar en lijkt in het voordeel van de domestic worker. Maar in de praktijk is dit toch niet het geval. Of een ziekte of verwonding nou wel of niet door het werk komt, een werkgever is hoe dan ook verplicht de medische- en tandarts kosten te betalen. Als een werkster meer dan 4 dagen ziek is, moet ze een ziekte vergoeding krijgen. Maar meestal gebeurt dit niet, omdat er in het contract een legale manier is opgenomen voor de werkgever om hier onderuit te komen. Als de arts constateert dat de werkster ziek is en niet in staat is om te werken, heeft de werkgever het recht haar op staande voet te ontslaan, zonder verder ook maar enige kosten te moeten betalen.

De contracten worden veel vaker opgezegd door werkgevers dan door werknemers. Werkgever en werkster hebben allebei de mogelijkheid om het contract op te zeggen, maar diegene die opzegt, moet een maand salaris extra betalen. Voor de werkgever is dit meestal geen probleem, maar de werksters hebben dit geld niet, dus hebben ze ook niet de mogelijkheid om op te zeggen. Als een werkster opzegt, zonder goede reden, wordt ze binnen 2 weken terug gestuurd naar de Filipijnen. Een werkgever daarentegen kan zonder enige verdere moeilijkheid het contract opzeggen.

Het is ook moeilijk voor een Filipina gelijk te krijgen in een rechtszaak. Het gelijk staat altijd aan de kant van werkgever. Als een werkster ontslagen wordt, moet zij zelf gaan bewijzen dat ze zonder enige waarschuwing ontslagen is en dat de redenen niet juist zijn. Als zij dit niet kan bewijzen, heeft de werkgever bij voorbaat al gelijk. Als het contract verbroken wordt, moet de werkster binnen 2 weken Hong Kong uit, of, als dat binnen de 2 weken valt, wanneer haar visa verloopt. Als ze dus niet kan bewijzen dat het contract ten onrechte verbroken is, gaat ze terug naar de Filipijnen zonder geld. Hierdoor accepteren de vrouwen sneller minder goed werk en minder goede werkomstandigheden, omdat ze anders voor niets naar Hong Kong gekomen zijn. Veel werksters voeren geen klachten in, omdat ze bang zijn om naar huis gestuurd te worden. Ook mogen de werksters niet voor een andere werkgever werken in de tijd dat ze moeten wachten op de uitslag van hun klachten, van hun rechtszaak. Hierdoor hebben ze geen inkomen, dus kunnen ze beter geen klachten indienen, omdat ze in dat geval wel gewoon een inkomen hebben.

Hoofdstuk 7 Resistance and Protest

In dit hoofdstuk geeft Constable een beeld van zowel georganiseerde, als meer subtiele vormen van alledaags verzet.

Georganiseerde: Elsa neemt gewoon haar 24uurs vrije dag en laat duidelijk weten dat ze ook niet van plan is dit op te geven. Ze neemt een kookcursus, zodat ze door andere werkgevers zeker weten wordt aangenomen.

Ook maken ze duidelijk dat communicatie heel belangrijk is. Wanneer één van de twee problemen heeft met de ander, moet dit meteen uitgesproken worden, zodat er minder problemen zijn in de werksfeer.

Constable noemt de Zondagse ontmoeting van Filipina workers bij Statue Square 'protest in the Gandhian sense' (subtiel verzet) Ze zijn meerdere malen gevraagd ergens anders bij elkaar te komen, met het argument dat ze privé dingen ondernemen in een openbare ruimte. Hier hebben ze geen gehoor aan gegeven en na 6 dagen te luisteren naar hun werkgevers, doen ze de 7e dag gewoon precies wat zij zelf willen.

Constable ziet de 'jokes' van Filipina workers als een vorm van subtiel verzet. Hard, ongecontroleerd gelach helpt de spanning te verlichten en laat zien dat ze op dat moment even vrij zijn. Grapjes kunnen tijdelijk de rollen omdraaien tussen werksters en werkgevers of tussen Chinezen en overzeese werksters. Ook worden woordgrapjes gebruikt om tijdelijke dominantie te hebben over werkgevers of Chinezen op straat. Ook al heeft de ander dit niet door, het geeft toch een soort van bevrijding.

Constable concludeert dat Filipina workers wel subtiel verzet plegen, maar dat deze toch uiteindelijk weinig verandering teweeg brengt in de algemene positie van domestic workers. Veel vrouwen ervaren hun werk in Hong Kong als een vreselijke tijd en de grappen die erover gemaakt worden, zijn enkel goed om de frustraties te uiten. Ondanks al het verzet dat ze gezien en ongezien plegen, veranderen de cruciale dingen, zoals behandeling van de werkgevers, de 2-weken-regel en de vele uren werken niet.

Hoofdstuk 8 Docility and Self-Discipline

In dit hoofdstuk noemt Constable een aantal voorbeelden waaruit duidelijk blijkt dat Filipina workers een actieve rol spelen in het disciplineringsproces. Ze maakt hierbij gebruik van artikelen en ingezonden brieven

uit het tijdschrift 'Tinig Filipino'. Docility en self-discipline worden als belangrijke waarden beschouwd door Filipina werkers. Ook in het openbaar, in de bus bijvoorbeeld, moeten de Filippijnse vrouwen zich netjes gedragen, ze roepen elkaar op om zich netjes te gedragen, omdat ze het beeld wat de Chinezen van de Filippijnse hebben, niet willen bevestigen, maar tegen willen gaan. Men roept elkaar op om geen afval achter te laten, omdat dit soort dingen een schande zijn voor het hele Filippijnse ras.

Volgens Constable is de voornaamste reden dat Filipina workers het strenge en vaak onrechtvaardige gedrag van hun werkgevers tolereren dat zij geld willen verdienen voor hun ouders en broers en zussen, zodat zij beter voor zichzelf kunnen zorgen. Zodat de broers en zussen een opleiding kunnen volgen in de Filippijnen.

De ideale houding voor een werkster is passief, geduldig, liefdevol en altijd het probleem bij jezelf zoeken. Learn to love your employer, no matter how bad they are!

Professionalisering van het werk van de domestic workers houdt niet automatisch liberalisering en verbetering van de positie van de domestic worker in. Professionalisering in dit geval betekent strikter te werk gaan met tijdsplanningen en meer gebruik maken van moderne werkmethodes. Het zorgt waarschijnlijk voor een betere band met de werkgever, maar zorgt er niet voor dat de werkster eerder naar huis kan en meer tijd met haar gezin o.i.d. kan doorbrengen.

Het merendeel van de Filipina domestic workers wil niet actief betrokken zijn bij stakingen, rallies en protestmarsen. De meesten willen het niet riskeren om betrokken te zijn bij zulke protesten, omdat ze voor hun doen veel verdienen en dus eigenlijk weinig te klagen hebben. Ze hebben liever een baan, waar ze dan niet helemaal tevreden mee zijn, dan de kans dat ze die kwijtraken door te protesteren

'Discipline can also be a source of pleasure': De vrouwen disciplineren zichzelf, in de hoop de hegemonie te ondermijnen. Ook werken ze met meer discipline om een beter gevoel over zichzelf te krijgen. Op deze manier hebben ze in ieder geval zelf het gevoel het goed te doen en dan wordt het werk leuker.

Hoofdstuk 9 Pleasure and Power

Op pagina 203 en 206 stelt Constable dat Filipina workers, hoezeer ze zich ook aanpassen aan hun situatie, ze nooit totaal passief zijn. Toch zijn ze volgens haar niet erg succesvol in hun verzet tegen controle en disciplineren. Ondanks het feit dat het passieve verzet dat de werksters tonen hen zelf een tijdelijk gevoel geeft van voldoening, plezier of zelfs van macht, worden deze vormen van verzet, behalve dan de stakingen, rellen of publieke demonstraties, niet opgemerkt door de werkgevers. Zoals de woordgrapjes richting de Chinezen, zoals het aap/alstublieft woordgrapje, wordt door de werkgevers zelfs gezien als een blijk van onderdanigheid. Hierdoor verandert er, ondanks het feit dat zij het idee hebben verzet te tonen, uitermate weinig.

Volgens Constable is het niet noodzakelijkerwijs zo dat 'deferential behavior' ('uncle tom' performances" als een teken van onderwerping en acceptatie van de onderschikte positie kan worden verklaard. Meestal zien diegene die de "uncle Tom performances" uitvoeren het als een soort van uitdaging om hun haat niet te laten blijken. Zij hebben het idee dat de ander er nu van geniet, maar dat zij in het hiernamaals de beloning krijgen voor hun gedrag.

"Deferential behaviors clearly illustrate the problem with examining power simply on the level of social relations or of viewing resistance as overtly transformative": Wat er van boven uit kan zien als de uitvoering van het gewenste gedrag, kan er van beneden af wel uitzien als de kunstmatige manipulatie van vleierij om de gewenste doelen te bereiken.